

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Jan Střelec

Oprávněné použití zbraně

Diplomová práce

Olomouc 2017

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Oprávněné použití zbraně vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 29. 11. 2017

.....

Jan Střelec

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí mé diplomové práce doc. JUDr. Miroslavě Vráblové, Ph.D. za odborné vedení při psaní práce a za její podporu, trpělivost a cenné rady. Dále bych rád poděkoval mým rodičům za podporu při studiu.

Obsah

Úvod.....	6
1. Teoreticko – metodologická východiska zkoumané problematiky	8
1.1 Vymezení pojmu trestný čin, čin jinak trestný a důsledky jejich spáchání	8
1.2 Okolnosti vylučující protiprávnost	10
1.3 Důvody zániku trestnosti	12
2. Trestněprávní úprava oprávněného použití zbraně.....	14
2.1 Historický vývoj právní úpravy okolností vylučujících protiprávnost	14
2.2 Oprávněné použití zbraně jako okolnost vylučující protiprávnost de lege lata	16
2.2.1 Pojem oprávněné použití zbraně	17
2.2.2 Osoby mající oprávnění použít zbraň	18
2.2.3 Oprávněné použití zbraně ve vztahu k nutné obraně	19
3. Vymezení pojmu zbraň	24
3.1 Rozdělení zbraní.....	24
3.1.1 Rozdělení střelných zbraní	25
3.2 Zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu	27
4. Srovnání předpisů opravňujících k použití zbraně.....	30
4.1 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky	30
4.2 Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii	36
4.3 Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii.....	38
4.4 Zákon č. 219/1993 Sb., o ozbrojených silách České republiky	40
4.5 Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní	41
4.6 Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky	43
4.7 Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů	45
4.8 Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky	46
4.8.1 Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě	47
4.8.2 Zákon č. 289/2005 Sb. o Vojenském zpravodajství	47
5. Komparace právní úpravy oprávněného použití zbraně ve Slovenské republice a v České republice	49
5.1 Zákonné podmínky oprávněného použití zbraně	49
5.1.1 Výklad § 26 odst. 1 slovenského trestního zákoníku	49
5.1.2 Výklad § 26 odst. 2 slovenského trestního zákoníku	51

5.2	Vybočení z mezí oprávněného použití zbraně	52
6.	Úvahy de lege ferenda	54
	Závěr	57
	Seznam použitých zdrojů a literatury	60
	Shrnutí.....	65
	Summary	66
	Klíčová slova	67

Úvod

Tématem diplomové práce je oprávněné použití zbraně. Institut oprávněného použití zbraně patří dle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku v aktuálním znění (dále jen „*trestní zákoník*“), mezi jednu z okolností vylučující protiprávnost. Oprávněné použití zbraně se od ostatních okolností vylučujících protiprávnost poměrně liší. Na rozdíl od ostatních nedefinuje podmínky, za kterých lze zbraň použít, ale odkazuje na jiné právní předpisy, konkrétně na předpisy správního práva, které dále podmínky použití zbraně vymezují.

Z hlediska právní teorie a literatury je úprava oprávněného použití zbraně velice skromná, stejně tak i judikatura. V současné době neexistuje jediná monografie, která by se věnovala pouze tomuto tématu na rozdíl od jiných okolností vylučujících protiprávnost, jako je především nutná obrana a krajní nouze, kde je počet knih, článků a judikatury značný. Z tohoto důvodu jsou podklady pro tuto diplomovou práci především právní předpisy České republiky, které sloužily k výkladu a interpretaci platného a účinného práva. Cílem této práce je tedy poskytnout ucelený pohled na institut oprávněného použití zbraně, a to především co se týče podrobného a přesného vymezení podmínek, za kterých může být zbraň použita podle platných a účinných právních předpisů, na které trestní zákoník odkazuje. Práce rovněž obsahuje nástin právní úpravy oprávněného použití zbraně *de lege ferenda*.

Práce je rozdělena do šesti kapitol, které jsou dále členěny na podkapitoly. První kapitola poskytuje teoretický podklad do zkoumané problematiky. Nalezneme zde základní definice pojmů jako je trestný čin, čin jinak trestný včetně důsledků jejich spáchání. Kapitola se také obecně zabývá okolnostmi vylučující protiprávnost a důvody, jež mají za následek zánik trestnosti. Ve druhé kapitole nalezneme analýzu pojmu oprávněné použití zbraně podle trestního zákoníku včetně jeho historického vývoje. Dále tato kapitola obsahuje vymezení osob, které mají oprávnění zbraň použít, a vztah oprávněného použití zbraně k dalšímu institutu okolností vylučující protiprávnost, a to nutné obrany. Kapitola třetí obsahuje podrobné rozdělení zbraní jednak dle teorie, jednak podle zákona o střelných zbraních. Čtvrtá, stěžejní část práce, obsahuje podrobný rozbor podmínek, za který jsou příslušníci jednotlivých ozbrojených složek oprávněni použít zbraň a rovněž obsahuje katalog povinností v případě, když zbraň chtějí, resp. musí použít, popřípadě ji již použili. Dále obsahuje komparaci daných správněprávních předpisů, ve kterých jsou podmínky použití zbraně přesně definovány. Nejvýznamnějším předpisem týkajícím se použití zbraně je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v aktuálním znění, který poskytuje nejpodrobnější úpravu použití zbraně. Z toho důvodu bude tento předpis sloužit jako hlavní předpis, se kterým budou porovnávány

ostatní správněprávní předpisy. V páté kapitole lze nalézt komparaci právních úprav institutu oprávněného použití zbraně na území Slovenské republiky a České republiky. Vzhledem ke společné minulosti České a Slovenské republiky je zajímavé sledovat, v čem se úprava shoduje a v čem se naopak liší. Konečně v kapitole šesté najdeme možnou právní úpravu oprávněného použití zbraně de lege ferenda v těch oblastech a právních předpisech, ve kterých je právní úprava nepřesná, nejasná nebo zde zcela právní úprava chybí.

1. Teoreticko – metodologická východiska zkoumané problematiky

Pro dostatečné pochopení předkládané diplomové práce je nezbytně nutné učinit seznámení se s níže uvedenými základními pojmy. Nejprve bude vymezen trestný čin, čin jinak trestný a důsledky jejich spáchání. Následovat budou okolnosti vylučující protiprávnost a důvody zániku trestnosti. Porozumění níže definovaným pojmům je nezbytné pro pochopení práce. Další významné pojmy jsou pak s ohledem na strukturu a přehlednost práce vysvětleny přímo v jednotlivých kapitolách.

1.1 Vymezení pojmu trestný čin, čin jinak trestný a důsledky jejich spáchání

Na pojem trestný čin nahlíží trestně právní teorie z několika hledisek. Zákodárce předkládá legální definici trestného činu v trestním zákoníku, konkrétně v § 13 odst. 1, který zní: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“¹. Toto ustanovení je naplněním zásady *nullum crimen sine lege*, neboť trestné může být jen to, co zákon jako trestné stanoví. Navíc přidává jistou odvětvovou specifikaci, neboť stanoví, že trestný čin může být vymezen jen v rámci trestního zákona, tedy na tomto místě zákonodárce naznačuje důležitost oddělení trestání v režimu trestního práva od jiných forem trestu (například správního trestání). Trestné činy jsou upraveny v trestním zákoníku, menší část pak v zákonu č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) a v zákoně č. 418/2011Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, které je vůči němu *lex specialis*².

Pojmovými znaky trestného činu jsou protiprávnost, dále znaky tvořící skutkovou podstatu trestného činu (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka) a obecné požadavky na subjekt, to je věk a přičetnost.³

¹ ustanovením § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

² ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., soudnictví ve věcech mládeže a ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

³ ŠÁMAL, Pavel. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 111–112.

Protiprávností se myslí jednání pachatele v rozporu s právem či pachatelovo neplnění povinnosti stanovené v zákoně.⁴ Požadavek protiprávnosti jako nutné podmínky trestnosti činu má ústavněprávní základ, neboť vyplývá z čl. 2 odst. 4 Ústavy, resp. obsahově totožného vyjádření v čl. 2 odst. 3 LZPS, kde je vyjádřen slovy „každý občan může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit to, co zákon neukládá“.⁵

Od trestného činu je třeba odlišit tzv. čin jinak trestný, což je terminologie, kterou používá trestní zákoník, když hovoří v hlavě třetí o okolnostech vylučujících protiprávnost, avšak jedná se rovněž o termín, který používá zákon o věcech soudnictví a mládeže. Dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže spadá do kategorie činu jinak trestného protiprávní jednání spáchané dítětem mladším patnácti let⁶, které s ohledem na svůj věk a rozumovou a volní vyspělost nemůže být z rozhodnutí zákonodárce trestně odpovědné.⁷

Vzhledem k tomu, že se ve své diplomové práci zaměřuji na oprávněné užití zbraně, terminologii zákona o soudnictví ve věcech mládeže nebudu podrobněji rozebírat. Postačí konstatování, že obě tyto kategorie spojuje absence pojmového znaku trestného činu. Zatímco v případě okolností vylučujících protiprávnost absentuje protiprávnost. V případě činu jinak trestného dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže je protiprávnost jednání vyloučena nesplněním jednoho z obecných požadavků na subjekt, které zákonodárce požaduje. Pokud se tedy pohybujeme v legislativním vymezení zákona o soudnictví ve věcech mládeže, protiprávnost je vyloučena *a priori*, zatímco v případě okolností vylučujících protiprávnost jsou hranice protiprávnosti těžko určitelné.⁸ Za čin jinak trestný zákon také považuje spáchání trestného činu v opilosti, z důvodu chybějící přičetnosti. Pachatel se v tomto stavu dopustí jednání, které má jinak znaky trestného činu. Tedy jak již bylo naznačeno, trestný čin se od činu jinak trestného liší přítomností, resp. absencí jednoho z pojmových znaků trestného činu ať už protiprávnosti nebo obecných znaků uvedených v zákoně. Jelikož činy jinak trestné postrádají jeden z těchto pojmových znaků, vylučují trestněprávní odpovědnost.

⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I: §1-139 komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 30.

⁵ Tamtéž.

⁶ ustanovení § 2 odst. 1, písm. b) a odst. 2 ZMS č. 218/2003 Sb., soudnictví ve věcech mládeže ve spojení s ustanovením § 25 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Komentář. 3. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2011, str. 13.

⁸ KUČHTA, Josef. *Několik poznámek k postavení okolností vylučujících protiprávnost v připravované rekonstrukci trestního zákona*. Trestněprávní revue, 2003, roč. 2, č. 2, str. 52.

1.2 Okolnosti vylučující protiprávnost

O kategorii okolností vylučujících protiprávnost podrobněji pojednává Hlava III. obecné části trestního zákoníku. Jedná se o krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného a přípustné riziko.⁹

Abychom mohli hovořit o krajní nouzi, musí být kumulativně splněny následující podmínky § 28 trestního zákoníku:

- Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem.
- Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak.
- Nejde o krajní nouzi, pokud způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.
- Nejde o krajní nouzi, pokud byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

Jelínek k tomuto institutu uvádí: „*Jednání v krajní nouzi může být namířeno proti komukoli, avšak proti tomu, kdo sám jedná v krajní nouzi, není krajní nouze ani nutná obrana přípustná.*“¹⁰

Institut nutné obrany upravuje § 29 trestního zákoníku, který v 1. odstavci zní: „*Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem*“¹¹. Ve 2. odstavci definice pokračuje: „*Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku*“¹². Podstatnými znaky je přímo hrozící nebo trvajících útok a přiměřenost obrany. Nutná obrana je ve vztahu speciality k institutu krajní nouze, přičemž specialita spočívá zejména v tom, že útok je specifickým druhem nebezpečí.¹³

⁹ ustanovení § 28, § 29, § 30, § 31 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016, str. 242.

¹¹ ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹² ustanovení § 29 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016, str. 242.

Konkrétní náplň těchto znaků pak v praxi ujasňuje obsáhlá judikatura. O konkrétních judikátech týkajících se nutné obrany v souvislosti s ozbrojenými složkami bude ještě řeč v následujících kapitolách.

Institut svolení poškozeného obsahuje důležitý prvek – svolení, kterým se jinak neoprávněný zásah o práv poškozeného stává oprávněným a dovoleným¹⁴ a uplatní se především ve vztahu k lékařské praxi. Jeho vymezení je obsahem § 30 trestního zákoníku:

- Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.
- Toto svolení musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páčající čin jinak trestný, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně.
- Pokud je takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že daná osoba by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.
- Za svolení nelze považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení, s výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe.

Podle Kuchty míří poslední zmíněná formulace na možné budoucí úpravy v trestním zákoníku např. v oblasti eutanázie nebo plnění rozkazu.¹⁵

Přípustné riziko je posledním jmenovaným institutem vylučujícím protiprávnost. Jeho podmínky jsou specifikovány v § 31 trestního zákoníku. Požadavky na osobu, u které je vyloučena protiprávnost jsou následující:

- Osoba jedná v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měla v době svého rozhodování, a zároveň dbá na to, aby i při svém dalším postupu jednala v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi.
- Osoba jedná v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce.
- Osoba vykonává společensky prospěšnou činnost.
- Společensky prospěšného rizika nelze dosáhnout jinak.

¹⁴ Tamtéž, str. 256.

¹⁵ KUČHTA, Josef. *Několik poznámek k postavení okolností vylučujících protiprávnost v připravované rekonstrukci trestního zákona*. Trestněprávní revue, 2003, roč. 2, č. 2, str. 52.

O přípustné riziko nejde, pokud:

- Taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu s jiným právním předpisem souhlas.
- Výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika.
- Provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.

Kromě výše zmíněných případů, které jsou výslovně uvedeny v trestním zákoníku zná právní teorie a praxe i další okolnosti, mezi které patří výkon práv a plnění povinností.¹⁶ Ve zvláštní části trestního zákoníku se pak nachází institut beztrestnosti policejního agenta, který taktéž patří mezi okolnosti vylučující protiprávnost.

1.3 Důvody zániku trestnosti

Důvody zániku trestnosti upravuje především IV. hlava trestního zákoníku. Hlavními instituty jsou účinná lítost a promlčení trestní odpovědnosti¹⁷, které oba upravují jak trestní zákoník, tak k němu speciální zákon o soudnictví ve věcech mládeže¹⁸. Nad rámec toho existuje ještě vyloučení z promlčení §35 TZ. Vedle toho pak některé zvláštní případy, jakými jsou zánik trestnosti pokusu a přípravy dle § 20, odst. 3, § 21 odst. 3, 4. Nad rámec trestněprávní úpravy smrt pachatele trestného činu a milost prezidenta republiky, což vypovídá z čl. 63 odst. 1 písm. j) Ústavy.

Jelínek používá „vlastní“ terminologii a nazývá důvody způsobující trestnost jakožto okolnosti způsobující zánik trestnosti činu. Podle Jelínka jsou to důvody, které nastaly až po spáchání trestného činu, jež v době, kdy k němu došlo, splňoval všechny pojmové náležitosti trestného činu, avšak nastaly dříve, než je o něm pravomocně rozhodnuto. Tyto okolnosti způsobují jednou provždy zánik práva státu na potrestání pachatele.¹⁹

¹⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016, str. 250

¹⁷ ustanovení § 33, § 34 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹⁸ ustanovení § 7 a § 8 zákona č. 218/2003 Sb., soudnictví ve věcech mládeže

¹⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016, str. 315.

Podstatou účinné lítosti podle § 33 trestního zákoníku je, že pachatel dobrovolně:
a) škodlivému následku trestného činu zamezí nebo jej napraví nebo b) učiní o trestném činu oznámení v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být zabráněno.

Základní úprava promlčení se nachází v § 34 odst. 1 trestního zákoníku. V tomto ustanovení je uvedeno, že „*trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby*“²⁰. Tuto dobu pak zákonodárce stanovuje různě na základě závažnosti spáchaného trestného činu, tj. výši trestu, který je možný za daný trestný čin maximálně uložit. Čím závažnější trestný čin byl spáchán, tím delší je promlčecí doba. Dle zákona promlčecí doba činí tři, pět, deset, patnáct nebo dvacet let.²¹

²⁰ ustanovení § 34 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

²¹ Tamtéž.

2. Trestněprávní úprava oprávněného použití zbraně

2.1 Historický vývoj právní úpravy okolností vylučujících protiprávnost

První zmínky o okolnostech vylučujících protiprávnost bychom našli už ve starověku, přesněji v době Antického Řecka a Říma. Jednou z nejvýznamnějších osobností Antického Řecka, která se zabývala právem, byl bezpochyby Cicero. Cicero považoval nutnou obranu, jako okolnost vylučující protiprávnost za přirozené právo člověka, které vyplývá z jeho lidství a nemůže být nikomu odebráno.²² V pojetí Cicera osoba, která jednala v nutné obraně by neměla být trestně odpovědná za způsobenou škodu, z toho důvodu, že jednala v okolnosti vylučující protiprávnost.

S postupem času docházelo k přirozenému rozvoji práva a bylo nezbytné trestní právo nějakým způsobem kodifikovat. Historie trestního práva v českých zemích v raném novověku má několik milníků. Prameny trestního práva tehdy byly roztržštěné a k základním zdrojům patřil Koldínův zákoník z roku 1579 dále soudní řád Karla V. tzv. Carolina a Obnovené zřízení zemské. Jedná se neúplný výčet, protože např. města pod vlivem saského práva používala trestněprávní prameny poněkud odlišné.

K důležitým milníkům patří Constitutio Criminalis Josephina vydaný roku 1707, avšak historicky větší význam měl Constitutio Criminalis Theresiana, neboli tereziánský zákoník, vydaný za vlády Marie Terezie. Constitutio Criminalis Theresiana zkráceně Tereziána byl vydán roku 1768 a vycházející z Trestního zákoníku Josefa I. - Constitutio Criminalis Josephina a Constitutio Criminalis Ferdinanda. Rozhodující přelom ve vývoji trestního práva představuje „*Všeobecný zákoník o zločinech a trestech za ně*“ z roku 1787, přináší novou hmotněprávní část josefínské kodifikace.

Historicky významný zákoník přichází v roce 1803, Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích, který byl roku 1852 významně novelizován. Tento zákoník ovlivnil vývoj trestního práva u nás až do roku 1949.²³

Při vzniku první republiky byl přijat zákon č. 11/1918 Sb. Zákon Národního výboru československého, o zřízení samostatného státu československého, který v čl. 2 stanovil, že v Československé republice prozatím zůstanou v platnost všechny zemské a říšské zákony.²⁴

²² SOLNÁŘ, Vladimír a kol. *Základy trestní odpovědnosti*. Podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Lexis Nexis, 2004, str. 145.

²³ MALÝ Karel a kol, *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003, s. 39.

²⁴ ustanovení čl. 2 zákona č. 11/1918 Sb. o zřízení samostatného státu československého

Důsledkem toho bylo, že na území Československa platily dvě trestněprávní úpravy. V Čechách a na Moravě byl stále platný Trestní zákoník č. 117 Ř.z. o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852, kdežto na území Slovenské republiky platil Uherský trestní zákon z roku 1878. Rakouský trestní zákoník č. 117 pojednával o okolnostech vylučující protiprávnost, přesněji o důvodech vylučující zlý úmysl v § 2,²⁵ mezi které patřil výkon spravedlivě nutné obrany. Zákon stanovoval podmínky nutné obrany, avšak o pojmu oprávněné použití zbraně zde nebyla zmínka. Vystala tak potřeba, aby zákonodárci upravili pravomoci používání zbraní různými ozbrojenými sbory, které ke své činnosti používaly zbraně. Byla vydána řada zákonných i podzákonných právních předpisů, které upravovaly používání zbraní u jednotlivých sborů.

Jednou z prvních zmínek o oprávněném použití zbraně nalezneme v zákoně č. 299/1920 Sb., o četnictvu, kde bylo použití zbraně definováno v § 13, který stanovuje použití zbraně v těchto případech:

- „1. v případě nutné obrany, aby odvrátil násilný útok, jenž na něho byl učiněn, aneb který mu bezprostředně hrozí nebo jímž se život jiné osoby ohrožuje;*
- 2. jestliže nebezpečný zločinec, proti kterému četník zakročuje, na vyzvání četníkovy se nevzdá nebo se zdráhá opustiti svůj úkryt;*
- 3. nelze-li jinak překonati odpor, směřující k zmaření jeho služebního výkonu;*
- 3. aby zamezil útěk nebezpečného zločince, jehož nemůže jiným způsobem zadržeti “.*²⁶

Zákon z roku 1922, který upravoval použití zbraně, byl zákon č. 230/1922 Sb., o sborech stráže bezpečnosti, stanovoval použití zbraně tak, že členové sboru mohli použít zbraň podle určité míry opatrnosti a okolností případů a dále odkazoval na zákon o četnictvu, přesněji na výše zmíněný § 13 o použití zbraně.

V roce 1950 byla dřívější trestněprávní úprava nahrazena uceleným trestním zákoníkem č. 86/1950 Sb. Tehdejší zákoník reflektoval politickou situaci a v pojetí socialismu kladl především důraz na ochranu republiky a upravoval okolnosti vylučující protiprávnost, a to nutnou obranu v § 8 a v § 9 krajní nouzi. Poprvé se zde objevuje úprava oprávněného použití zbraně, ale překvapivě není logicky zařazena za předchozí dva instituty, ale je umístěna až na samotném konci zákoníku v § 308. Ustanovení § 308 uvádí, že ten, kdo použije zbraň v mezích podle příslušných zákonů, tak se nedopustí trestného činu.²⁷ Tato

²⁵ ustanovení § 2 zákona č. 117/1852 ř.z o trestní o zločinech, přečinech a přestupcích

²⁶ ustanovení § 13 zákona č. 299/1920 Sb. o četnictvu

²⁷ ŠIMÁK, Jaroslav, DOLENSKÝ, Adolf. *Trestní zákon a trestní r□ád.* 4. rozšířené vydání. Praha: Orbis, 1951, str. 100-101.

úprava se tedy velmi nelišila od současné úpravy oprávněného použití zbraně. Příslušné předpisy, na které odkazuje § 308 jsou stanoveny v důvodové zprávě, která odkazuje na § 10 zákona č. 286/1948 Sb., o národní bezpečnosti, § 8 zákona č. 321/1948 Sb., o sboru uniformované vězeňské strážce, § 11 zákona č. 86/1949 Sb., o přísežných hajných k ochraně lesu, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl, a § 6 zákona č. 152/1950., o úpravě bezpečnosti a provozu vnitrozemní plavby.²⁸

V roce 1961 se stal nově účinným trestní zákoník č. 140/1961 Sb., který nahradil předchozí z roku 1950 a s mnoha úpravami platil až do roku 2009. Zákoník č. 140/1961 Sb. definoval tři okolnosti vylučující protiprávnost. Mezi tyto okolnosti patřily nutná obrana v § 13, krajní nouze v § 14 a vůbec jako první zákoník v § 15 definoval oprávněné použití zbraně jako okolnost vylučující protiprávnost.

Nejnovější úpravou trestního práva je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který prodělal výrazné změny oproti předchozímu trestnímu zákoníku z roku 1961. Zásadně byla změněna především zvláštní část trestního zákoníku, neboť se změnily prioritní zájmy chráněné státem, které reflektují právě zvláštní část trestního zákoníku. Co se týče okolností vylučujících protiprávnost, tak oproti předchozí právní úpravě, kde byly zařazeny v hlavě druhé Základy trestní odpovědnosti, se nově staly samostatnou hlavou třetí Okolnosti vylučující protiprávnost. Nově pak přibyly dvě další okolnosti vylučující protiprávnost, a to svolení poškozeného a přípustné riziko. Oprávněné použití zbraně zůstalo beze změny.

2.2 Oprávněné použití zbraně jako okolnost vylučující protiprávnost de lege lata

Oprávněné použití zbraně, je jedna z okolností vylučujících protiprávnost, která je v trestním zákoníku výslovně uvedena. Podle § 32 trestního zákoníku „*trestný čin nespáchá, kdo použije zbraň v mezích stanovených jiným právním předpisem.*“²⁹ V tomto případě nenastává trestní odpovědnost z toho důvodu, že zde chybí jeden z formálních znaků trestného činu, a to je protiprávnost. Spolu s formálním znakem trestného činu zde chybí i materiální znak trestného činu, a to je společenská škodlivost. Nemůže se jednat o oprávněné použití

²⁸ Tamtéž, str. 284.

²⁹ ustanovení § 32 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zbraně, pokud nebudou tyto dva znaky splněny současně, to znamená, že bude chybět protiprávnost a zároveň škodlivost trestného činu.

„Institut oprávněného použití zbraně se vztahuje na případy, kdy zvláštní zákon určitému okruhu oprávněných osob svěřuje právo nosit a použít zbraň, například: policistům, vojákům, strážníkům. Netýká se tedy obecného oprávnění nosit a použít zbraň, které vyplývá zejména ze zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu.“³⁰

2.2.1 Pojem oprávněné použití zbraně

„Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraň v mezích stanovených jiným právním předpisem.“³¹ Pokud rozebereme tuto zákonnou definici, tak už na samotném začátku ustanovení *„Trestný čin nespáchá“* je vyjádření, že se jedná o okolnost vylučující protiprávnost. Spolu s ustanoveními o svolení poškozeného v § 30 a přípustném riziku v § 31 používá institut oprávněné použití zbraně pojem *„trestný čin nespáchá.“* Na rozdíl od ustanovení týkajících se krajní nouze a nutné obrany, které používají pojem *„čin jinak trestný“*. To však nemá vliv na význam, neboť ten je v obou případech bezpochyby stejný.

Dalším termínem je použití zbraně. *„Pod pojmem použití zbraně se rozumí zacházení se zbraní takovým způsobem, k němuž je určena, např. střelné zbraně ke střelbě, bodné zbraně k bodání“³²* Pokud je však zbraň použita jiným způsobem, než ke kterému je určena, například pokud je střelná zbraň použita k úderu, tak se jedná nikoliv o použití zbraně, ale o použití jiného donucovacího prostředku³³, podobně např. varovný výstřel se považuje také za donucovací prostředek. Jsou zde uvedeny dva způsoby, jakými může být zbraň použita. V tom prvním, kdy je zbraň použita způsobem, k němuž je určena a zároveň jsou splněny všechny náležité podmínky, v tomto případě půjde o oprávněné použití zbraně podle § 32 trestního zákoníku. V druhém případě bude zbraň použita jiným způsobem, než ke kterému byla určena, nebude se tedy jednat o použití zbraně, avšak o použití donucovacího prostředku. Pokud budou v druhém případě splněny všechny podmínky, tak to bude mít za následek, že se

³⁰ NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné – I. obecná část*, 6 vydání, Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2010. str.281.

³¹ ustanovení § 32 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

³² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I: §1-139 komentář*, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 432.

³³ Tamtéž, str. 433.

bude jednat o okolnost vylučující protiprávnost, která není v zákoně uvedena přesněji, tedy výkon práv a povinností.

*„Co se rozumí zbraní, je třeba posuzovat podle toho právního předpisu opravňujícího k použití zbraně, protože v jednotlivých předpisech je tento pojem definován různě.“*³⁴ Pojem zbraň bude podrobněji rozebrán v následující kapitole č.3.

Poslední část zákonné definice *„v mezích stanovených jiným právním předpisem“*, se rozumí zákony, ale i podzákoné právní předpisy, které upravují konkrétní a přesné podmínky použití zbraně jednotlivými ozbrojenými složkami.³⁵ Mezi tyto předpisy patří: zák. č. 553/1991 Sb., o obecní policii; zák. č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci ČR, zák. č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, zák. č. 242/2016 Sb., celní zákon; zák. č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, zák. č. 319/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Oprávněným použitím zbraně podle jednotlivých předpisů je věnována samostatná kapitola č.4.

2.2.2 Osoby mající oprávnění použít zbraň

Okruh osob, na které se oprávněné použití zbraně vztahuje, je upraven právními předpisy, na které trestní zákoník odkazuje. Konkrétně definovanými osobami jsou policisté, celníci, strážníci obecní policie, příslušníci Generální inspekce bezpečnostních sborů, příslušníci ozbrojených sil České republiky, příslušníci vojenské policie, zpravodajských služeb a příslušníci vězeňské a justiční stráže. Všichni tito zmínění příslušníci jednotlivých ozbrojených složek mají oprávnění použít zbraň. Podmínky oprávněného použití zbraně a rozsah v jakém mohou použít zbraň, a tím co se vlastně rozumí zbraní, není pro všechny ozbrojené složky stanoveno stejně. Odlišnost je určena podle toho, ke které ozbrojené složce daná osoba patří, protože každý předpis pro jednotlivé ozbrojené složky pojem zbraň definuje různě stejně jako podmínky užití zbraně.

Zbraň mohou použít i jiné osoby než příslušníci výše zmíněných sborů, a to osoby mající na základě zbrojního průkazu oprávnění k držení a nošení zbraně. Do této kategorie jsou například zařazeni příslušníci bezpečnostních služeb. Přestože mají příslušníci bezpečnostních služeb oprávnění k držení a nošení zbraně, nemají oprávnění k použití zbraně

³⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016. str. 277.

³⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I: §1-139 komentář*, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 433.

podle § 32 trestního zákoníku, neboť zde není žádný právní předpis, který by upravoval použití zbraně těmito osobami. Zbraň tedy mohou použít pouze za splnění podmínek krajní nouze podle § 28 nebo nutné obrany podle § 29 trestního zákoníku.

Jako zvláštní případ oprávněného použití zbraně připadá v úvahu použití zbraně občany, kteří nemají oprávnění k použití zbraně. Tyto osoby nebudou trestně odpovědné za následek, pokud užijí zbraň pouze za splnění podmínek krajní nouze podle § 28 nebo nutné obrany podle § 29 trestního zákoníku. U těchto osob bude navíc zkoumáno, zda nedošlo ke spáchání porušení trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 279 trestního zákoníku.³⁶

2.2.3 Oprávněné použití zbraně ve vztahu k nutné obraně

Oprávněné použití zbraně ve vztahu k nutné obraně není nikde v zákoně výslovně upraveno. Otázkou tedy je, jaký je vztah mezi těmito dvěma instituty.

Vztah mezi oprávněným použitím zbraně a nutnou obranou je ve velmi úzké spojitosti, neboť oba tyto instituty jsou okolnostmi vylučujícími protiprávnost. Z tohoto důvodu mezi těmito instituty nemůže existovat nějaký zásadní rozpor, protože oba mají podobný smysl a cíl. Pokud by však došlo k rozporu u těchto institutů, tak by bylo vhodné použití obecných zásad, konkrétně zásad *lex specialis derogat generali* a *lex posterior derogat priori*. V takovémto případě by mělo dojít k přednostnímu uplatnění ustanovení o oprávněném použití zbraně a pokud by nebyly splněny podmínky oprávněného použití zbraně, tak by se uplatnilo ustanovení o nutné obraně.

Zásadní rozdíl je v tom, že nutná obrana se vztahuje na každého občana, zatímco oprávněné použití zbraně je vztaženo na určitou kategorii státních zaměstnanců, jejichž povinností je hájit zájmy státu a práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob. Zákon přesně definuje tyto kategorie pomocí zvláštních právních předpisů. Jednání v nutné obraně je právo, které zákon dává každému občanovi, zatímco oprávněné použití zbraně je povinností při splnění zákonem stanovených podmínek. Navíc pokud není tato povinnost splněna, tak se subjekt vystavuje nebezpečí trestněprávního postihu.³⁷

³⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, str. 394.

³⁷ KUČHTA, Josef. *Nutná obrana*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, str. 181.

Při jednání v nutné obraně není potřeba splnit podmínku subsidiarity, na rozdíl od oprávněného použití zbraně, kde se subsidiarita vyžaduje.³⁸ Příslušník zasahujícího bezpečnostního sboru je přednostně povinen zvážit použití donucovacího prostředku a v případě, že by bylo použití donucovacího prostředku zřejmě neúčinné, může následně použít zbraň.³⁹ Příslušník je tedy povinen minimalizovat újmu na straně osoby, vůči které byla zbraň použita, zatímco obránce v nutné obraně takovou povinnost nemá. U jednání v nutné obrany se uplatňuje pouze podmínka přiměřenosti.⁴⁰ Jednání, jimž je odvrácen útok nesmí být zcela zjevně nepřiměřený způsobu útoku. Zda bylo jednání zcela zjevně nepřiměřené se posuzuje vzhledem k osobě útočníka, způsobu provedení útoku, použité zbraně a dalším okolnostem.⁴¹ Otázkou je, zda posuzovat nutnou obranu z objektivního nebo subjektivního hlediska. V rozhodovací praxi došlo k posunu od původně objektivního chápání nepřiměřenosti k výrazně subjektivnímu hledisku.⁴² Za zmínku stojí pár příkladů rozhodovací praxe. Jako exces, tedy vybočení z mezí nutné obrany nelze považovat to, že napadený způsobil útočnickovi zranění, zatímco útočník napadenému žádné zranění nezpůsobil.⁴³ O nutnou obranu se jednalo i v případě, kdy útočník a jeho společníci obklopili auto obránce, vyhrožovali mu a útočník se ho snažil skrz okno vytáhnout ven, když v tom ho obránce několika výstřely usmrtil.⁴⁴ Příklad, kdy došlo k usmrcení neozbrojeného útočníka, který vyhrožoval obránci a útočil na něj údery a kopy a již dříve obránce napadl, přestože byl mladší, za to ale silnější, byl také posouzen jako jednání v nutné obraně.⁴⁵ Posledním příkladem jednání v nutné obraně byla obrana kosou proti pronásledujícímu útočnickovi ozbrojenému židlí a nožem.⁴⁶

Pokud budeme porovnávat podmínky oprávněného použití zbraně a nutné obrany a jejich vzájemný vztah, vzniknou nám 3 varianty:

³⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009. str. 385.

³⁹ Tamtéž str. 393.

⁴⁰ Tamtéž str. 381.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. I. § 1-139. Praha: C. H. Beck, 2009. str. 334

⁴² FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. I. díl. Trestní zákoník*. Praha: Linde, 2010. str. 192.

⁴³ rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.3.1975, sp. zn. 1 To 18/75

⁴⁴ usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.1.1998, sp. zn. 1 Tzn 25/97

⁴⁵ rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 18.6.1970, sp. zn. 3 Tz 13/70

⁴⁶ usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.1.1987, sp. zn. 1 To 66/86

1. Podmínky oprávněného použití zbraně jdou nad rámec nutné obrany.

V tomto případě se oba instituty navzájem doplňují a nedochází zde ke konfliktu mezi nimi. Takovýto případ by se měl stát pravidlem, neboť podmínky oprávněného použití zbraně rozšiřují rozsah nutné obrany. Je však potřeba, aby tyto podmínky byly uvedeny v zákoně.

2. Podmínky oprávněného použití zbraně a nutné obrany jsou identické.

Zde pojem oprávněné použití zbraně pouze více specifikuje a blíže konkretizuje obecné podmínky nutné obrany, avšak nejde nad rámec nutné obrany, ale zůstává v jejím rámci.

3. Podmínky oprávněného použití zbraně jsou užší oproti podmínkám nutné obrany.

Na rozdíl od předchozích dvou výše zmíněných variant je tato poslední varianta problematická. Otázkou je, jak ohodnotit jednání, při kterém jsou porušeny podmínky oprávněného použití zbraně, avšak na toto jednání se stále vztahují podmínky nutné obrany. Mohou nastat dvě diametrálně odlišné situace. Situace první, kdy by jednání bylo možné podřadit pod podmínky nutné obrany, v tomto případě by se tedy ustanovení o oprávněném použití zbraně stalo zbytečným. Situace druhá, kdy by dané porušení zužujících podmínek oprávněného použití zbraně nebylo možné podřadit pod ustanovení o nutné obraně. V tomto případě by docházelo k protiprávnímu jednání a subjekt by byl trestněprávně odpovědný, přestože byly splněny podmínky nutné obrany. Řešením této situace by mohlo být vyloučení trestní odpovědnosti z důvodu splnění podmínek nutné obrany a zároveň postihnutí daného jednání podle správně-právních a disciplinárních předpisů, z důvodu nesplnění potřebných podmínek oprávněné použití zbraně. Z důvodů právní jistoty toto řešení není zcela vhodným, neboť by dané jednání bylo v rámci jednoho právního předpisu posuzováno jako beztrestné a jiný právní předpis by toto jednání trestal.

Je potřeba brát ohled na to, že subjekty, které mají oprávnění použít zbraň, vystupují ve dvojí roli, a to v roli občana a zároveň představitele zájmu státu. Obě role lze od sebe velmi těžce oddělit, neboť při výkonu práv a povinností tyto subjekty hájí

nejen zájem státu a jiných občanů, ale i svůj zájem. Z těchto důvodů by bylo nelogické, kdyby tyto subjekty byly postihovány za porušení speciálních ustanovení. Tímto by došlo k omezení okruhu pravomocí a možností použití zbraně na rozdíl od soukromých bezpečnostních agentur. Pracovníci soukromých bezpečnostních agentur často přebírají některé činnosti, ke kterým je původně oprávněna policie. Pracovníci bezpečnostních agentur jsou oprávněni použít zbraň pouze za podmínek nutné obrany, a to by je zvýhodňovalo oproti příslušníkům policie.

Z tohoto úhlu pohledu, pokud by došlo k porušení speciálního ustanovení o oprávněném použití zbraně a zároveň by byly splněny všechny podmínky nutné obrany, nelze danému subjektu uložit trestněprávní nebo správně-právní postih. V úvahu tedy přichází úprava podmínek oprávněného použití zbraně, respektive její rozšíření nebo zúžení podmínek nutné obrany. Vhodnějším řešením by byla druhá možnost, tedy zúžení podmínek nutné obrany z důvodu, aby nedocházelo k usmrcení při případech, kdy by útok směřoval na majetkové zájmy.⁴⁷

Pokud dojde k vybočení z podmínek nutné obrany, tak se jedná o exces. Rozlišujeme dva druhy excesu, intenzivní a extenzivní.⁴⁸ Při intenzivní excesu dochází k překročení míry obrany, zatímco u extenzivního dochází k překročení doby zákroku. Podle toho, jakou skutkovou podstatu exces naplní, podle toho je trestný. Exces lze bezpochyby uplatnit i při oprávněném použití zbraně. Pokud by například byla zbraň použita proti nebezpečnému pachateli na útěku v době, když už s útekem skončil, tak by se jednalo o extenzivní exces. Intenzivní exces připadá v úvahu, kdy nebude dodržena nějaká z konkrétních podmínek pro použití zbraně dle zvláštních právních předpisů. Mohlo by se jednat o extenzivní exces například z důvodu nedodržení subsidiarity, popřípadě z důvodu použití zbraně, jež není povolena.

Exces lze zohlednit i jako polehčující okolnost dle § 41 písm. g) trestního zákoníku.⁴⁹ Ustanovení explicitně počítá s nutnou obranou, krajní nouzí, přípustným rizikem a překročením meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost z čehož lze bezpochyby dovodit, že se vztahuje i na oprávněného použití zbraně. V úvahu připadá i zohlednění excesu při nutné obraně za využití privilegovaných skutkových podstat podle ustanovení § 141 a § 146a odst. 1

⁴⁷ Tamtéž, str. 184.

⁴⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009. str. 386.

⁴⁹ Tamtéž, str. 387.

a 3 trestního zákoníku.⁵⁰ Lze se představit situaci, že policista použije zbraň proti ozbrojenému pachateli, který se zrovna dal na útěch po tom, co byl přistihl při páchání bestiální vraždy, přičemž mohlo dojít k zadržení pachatele jiným způsobem, například kontaktováním kolegů policistů, že pachatel běží směrem k nim. V daném případě by se nemuselo jednat o oprávněné použití zbraně, ale o spáchání trestného činu z důvodu intenzivního excesu, avšak s ohledem na předchozí zavrženíhodné jednání pachatele by se mohlo jednat o některou z privilegovaných skutkových podstat.

⁵⁰ Tamtéž.

3. Vymezení pojmu zbraň

Na pojem zbraň můžeme nahlížet ze dvou stran, a to z pohledu trestního práva a z pohledu správního práva. Z hlediska trestního práva je podle § 118 trestního zákoníku za zbraň považováno cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. Z hlediska práva správního je pojem zbraň upraven ve zvláštním zákoně č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu. Podle tohoto zákona se zbraní rozumí užší množina podle určitých technických hledisek specifikovaných předmětů, jde tedy o zbraně střelné a střelivo do nich. Zákonu č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu je věnována samostatná podkapitola.

Obecně lze pojem „zbraň“ definovat jako zbraň technického typu.⁵¹ Detailnější specifikací lze zbraň považovat za nástroj nebo zařízení, jehož účel je takový, že má působit ranivý účinek na živý organismus nebo má sloužit k ničení objektů.⁵² Z této definice logicky vyplývá, že neexistuje pouze jeden typ zbraní, ale máme zde poměrně rozsáhlé množství různých druhů zbraní, které můžeme dělit podle různých kritérií.

3.1 Rozdělení zbraní

Základní rozdělení zbraní je podle způsobu přenosu ranivé energie na cíl:

1. Úderné zbraně

Působí na zvěř nebo člověka přeměnou pohybové energie na destrukci zasaženého místa. Jde o mlat, kyj, palcát, řemdih, palici, anebo v současnosti používaný boxer.⁵³

2. Chladné zbraně

Chladné zbraně na rozdíl od úderných působí na člověka nebo zvěř bodnutím čepele vedené jílcem (úchopovou částí zbraně) nebo ratištěm (dlouhou násadou třeba u kopí),

⁵¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 263.

⁵² HRAZDÍRA, Ivo a kol. *Použití zbraně a zákon*. Praha: Eurounion, 2000. str. 31.

⁵³ Tamtéž.

popřípadě topůrkem. Zbraně, které jsou v této kategorii zařazeny jsou: sekery, dýky, meče, kordy a kordíky, kopí, bojová kladiva, halapartny, oštěpy a bodáky.⁵⁴

3. Střelné zbraně

Funkce střelných zbraní je odvozena od jejich okamžitého uvolnění energie při výstřelu, jež vymršťuje střelu rozrušující svou dopadovou energií zasažený cíl.⁵⁵ Typickou střelnou zbraní je například pistole.

3.1.1 Rozdělení střelných zbraní

Střelné zbraně se dělí podle několika kritérií. Nejobecnější rozdělení je podle způsobu vymetení střely ze zbraně, tedy podle zdroje energie.

a) Podle zdroje energie

- i. Mechanické – tyto zbraně využívají k vypuštění střely okamžik uvolnění nahromaděné mechanické energie. Jedná o historicky nejstarší typ střelných zbraní a do této kategorie patří např. praky, luky, kuše. V moderní době jsou do této kategorie zbraní zařazeny například harpuny, kde dochází k nahromadění mechanické energie za pomoci pružiny.⁵⁶
- ii. Plynové – zbraně plynové využívají k vypuštění střely energii stlačeného vzduchu nebo jiného plynu, kterým nejčastěji bývá oxid uhličitý. Plynové zbraně se dále dělí na: vzduchovky, větrovky a plynovky. U vzduchovek dochází ke stlačení vzduchu při výstřelu. Větrovky mají předem stlačený vzduch v nádobě zbraně, která může být umístěna v předpaží, nadpaží nebo pažbě zbraně. Posledním typem plynových zbraní jsou plynovky, které fungují na stlačený plyn ve vyměnitelných tlakových bombičkách.⁵⁷

⁵⁴ KOVARNÍK, Libor, ROUC, Miroslav. *Zbraně a střelivo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. str. 16.

⁵⁵ HRAZDÍRA, Ivo a kol. *Použití zbraně a zákon*. Praha: Eurounion, 2000. str. 31.

⁵⁶ Tamtéž, s. 31.

⁵⁷ Tamtéž, s. 31-33.

- iii. Palné – u těchto zbraní dochází k uvolnění chemické energie, která se přemění na energii mechanickou a tepelnou, čímž dojde k uvedení střely do pohybu.⁵⁸

b) Podle ovladatelnosti

- i. Ruční – zbraň s nízkou hmotností, kterou může nosit samostatná osoba.
Například: revolver a pistole.
 - 1. Krátké – jednoruční
 - 2. Dlouhé – dvouruční
- ii. Lafetované – zbraň velké hmotnosti, zpravidla je zapotřebí více osob k přenášení a je potřeba tuto zbraň umístit na podstavec nebo lafetu.
Patří sem například: děla, těžké kulomety a houfnice.

c) Podle způsobu nabíjení

- i. Předovky – nabíjí se před závěr zbraně
- ii. Zadovky – nabíjí se přes ústí hlavně

d) Podle konstrukce

- i. Jednoranné zbraně – zbraň je potřeba nabít novým nábojem do nábojové komory po každém výstřelu
- ii. Opakovací zbraně – po každém výstřelu je třeba znovu zbraň nabít ze zásobovacího zařízení
- iii. Samonabíjecí zbraně – je zbraň, u níž tlak plynů, vznikajících při výstřelu, vykonává stejnou činnost jako u automatické zbraně, ale

⁵⁸ KOVARNÍK, Libor, ROUC, Miroslav. *Zbrane a strélivo*. Plzeň: Aleš Cenek, 2007, str. 32.

spoušťový mechanismus umožňuje střelbu pouze jednotlivými ranami⁵⁹

- iv. Samočinné – neboli plně automatická zbraň, která má stejný nabíjecí mechanismus jako zbraň samonabíjecí, avšak na rozdíl od ní umožňuje více výstřelů na jedno stisknutí spouště

e) Podle vyrovnání zpětného rázu

- i. Klasické – zpětný ráz u ručních zbraní je zachycován osobou, jež střílí ze zbraně, u lafetových je zpětný ráz zachycen podstavcem či lafetou
- ii. Bezzákluzové – zpětný ráz u těchto zbraní je vykompenzován protipohybem spalin ze zbraně
- iii. Raketové – raketové zbraně zcela postrádají zpětný ráz

3.2 Zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu

Vymezení zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (dále jen „zákon o zbraních“), najdeme na samotném začátku tohoto zákona v § 1, který říká: „*Tento zákon upravuje kategorie střelných zbraní (dále jen "zbraně") a střeliva, podmínky pro nabývání vlastnictví, držení, nošení a používání zbraní nebo střeliva, práva a povinnosti držitelů zbraní nebo střeliva, podmínky pro vývoz, dovoz nebo tranzit zbraní nebo střeliva a pro provozování střelnic, provádění pyrotechnického průzkumu, provozování informačních systémů v oblasti zbraní a střeliva, sankce a výkon státní správy v oblasti zbraní a střeliva, provozování střelnic a provozování a provádění pyrotechnického průzkumu.*“⁶⁰

Zákon o zbraních měl za cíl odstranit některé nedostatky stávající úpravy, a jeho hlavním cílem byla především harmonizace s právními předpisy Evropské unie. Poté, co Česká republika přistoupila do Evropské unie, bylo nezbytné, aby došlo ke komplexní úpravě v oblasti zbraní a střeliva, tak, aby byla právě v souladu s příslušnými právními akty Evropské

⁵⁹ DOLÍNEK, Vladimír a kol. *Zbraně I. a II. světové války*. 5. vyd. Praha: Aventinum, 2008, str. 180.

⁶⁰ ustanovení § 1 zákona č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu

unie, mezi které zejména směrnice Rady Evropských společenství č. 91/477/EHS ze dne 18. června 1991 o kontrole a nabývání a držení zbraní a směrnice Rady Evropských společenství č.93/15/EHS ze dne 5. dubna 1993 o harmonizaci předpisů o uvádění do oběhu a doзору nad výbušninami pro civilní použití.⁶¹ Dne 14. března 2017 Evropská komise schválila pozměňovací návrhy směrnice č. 91/477/EHS, ale pozměňovací návrh vyvolal poměrně velkou vlnu diskuzí napříč celou Evropskou unií, neboť se týká omezení držení zbraní a v řadě zemí se setkal s malou podporou občanů. Zmiňovaná evropská směrnice č. 91/477/EHS není přímo účinná, avšak ukládá státům povinnost implementovat přijatá opatření do svých právních řádů. V současné době jedinou možností, jak se vyhnout účinkům této směrnice je změna zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Nově by se zakotvilo v zákoně ústavní právo na legálně drženou zbraň, tím by došlo k vyhnutí se nutnosti implementovat směrnici a zachovala by se současná právní úprava. Na základě Smlouvy o fungování Evropské unie zůstává vnitřní bezpečnost státu ve výlučné kompetenci členských států.⁶²

Oblast právní úpravy zbraní a střeliva je zde pojata jako ucelená oblast veřejného práva, která umožňuje státu adekvátní regulaci této oblasti, zejména s ohledem na veřejný zájem, ve vztahu k zabezpečování veřejného pořádku a bezpečnosti. Z počátku se navrhovalo, aby byly v zákoně kromě střelných zbraní upraveny také zbraně chladné, jako je tomu například v sousedním Německu. Avšak tento návrh čelil značnému odporu už v samotném počátku a zákon tedy upravuje pouze zbraně střelného typu.

Zákon o zbraních stanovuje podmínky držení zbraně v § 2 odst. 2 písm. a), který říká, že držení zbraně je stav, kdy se tyto věci nacházejí uvnitř bytových nebo provozních prostor, popřípadě mít zbraň nenabitou u sebe za účelem jejího přemístění z místa na místo.⁶³ Zákonodárce zde chtěl odlišit držení zbraně od nošení, jako určitou faktickou možnost ovládat zbraň jinak než nošením. Nošení zbraně je definováno v § 2 odst. 2 písm. b), který stanovuje nošení zbraně jako možnost mít zbraň u sebe. To znamená mít zbraň na dosah, neznámá to však mít zbraň připravenou k okamžitému použití.⁶⁴ Kromě nabývání vlastnictví, držení a nošení zbraní a střeliva navíc upravuje vývoz, dovoz a tranzit zbraní a střeliva.

⁶¹ TERYNGEL, Jirí a kol. *Zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, str 3.

⁶² Brunn, Miloslav. *Evropská směrnice – a co dál?* [online]. Gunlex.cz, 31. března 2017 [cit. 20. května 2017]. Dostupné na <<http://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/2707-evropska-smernice-a-co-dal>>

⁶³ ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) zákona č.119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu.

⁶⁴ TERYNGEL, Jirí a kol. *Zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, str 3.

Zákon o zbraních přímo nedefinuje použití zbraně, avšak pojem oprávněné použití zbraně se v něm vyskytuje na dvou místech. V § 21 odst. 4 písm. b), kde je stanoveno, že uchazeč o zbrojní průkaz musí prokázat teoretické znalosti zvláštních právních předpisů upravujících oprávněné použití zbraně a v § 30 odst. 7 písm. b) číslo 2, kde je také stanoveno prokázání teoretických znalostí zvláštních právních předpisů, tentokrát však žadatelem o post zkušební komisaře. Poměrně důležitým ustanovením je § 29 odst. 1 písm. m), které říká, že držitel zbrojního průkazu, je povinen „*neprodleně ohlásit útvaru policie použití zbraně z důvodu krajní nouze nebo nutné obrany*“.⁶⁵ Tento paragraf potvrzuje, že na osoby, jež jsou vlastníky zbrojního průkazu, se jako okolnost vylučující protiprávnost vztahuje pouze nutná obrana a krajní nouze. Oprávněné použití zbraně v tomto případě nepřípadá v úvahu.

Samotný zákon rozděluje zbraně do několika kategorií. Rozdělení zbraní najdeme v § 3, který dělí zbraně následovně:

„Kategorie A – zakázané zbraně, zakázané střelivo nebo zakázané doplňky zbraní

Kategorie B – zbraně podléhající povolení

Kategorie C – zbraně podléhající ohlášení

*Kategorie D – ostatní zbraně“*⁶⁶

Rozdělení jednotlivých druhů zbraní do kategorií je uvedeno v příloze samotného zákona.

⁶⁵ ustanovení § 29 odst. 1 písm. m) zákona č.119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu

⁶⁶ ustanovení § 3 zákona č.119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu

4. Srovnání předpisů opravňujících k použití zbraně

Kapitola je věnována jednotlivým právním předpisům upravujícím fungování ozbrojených složek a jednotlivé podkapitoly obsahují základní vymezení ozbrojené složky, definice zbraně podle jednotlivých předpisů a podmínky použití zbraně. Jedná se o komparační část, která srovnává podmínky použití zbraně u jednotlivých ozbrojených složek, jež mají oprávnění použít zbraň.

4.1 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon o Policii České republiky definuje policii jako jednotný bezpečnostní sbor, který podle § 2 tohoto zákona slouží „*veřejnosti a jeho úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony*“⁶⁷. Povinnost plnit tyto úkoly mají jak policisté, tak i zaměstnanci policie. V zákonu č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, je definováno, že k provádění úkonu jsou oprávněni policisté a zaměstnanci policie, kdežto k provádění zákroků jsou oprávněni pouze policisté.

Definici zbraně podle tohoto zákona nalezneme v ustanovení § 111, které říká, že zbraní je „*cokoliv čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším, neuvádí-li daný předpis něco jiného*“⁶⁸ zbraní v tomto smyslu tedy může být kromě klasických střelných, bodných a sečných zbraní i jakýkoliv předmět, kterým lze útočit. Zákon stanovuje výjimku z obecné definice v § 56 odst. 5 tohoto zákona, kde ustanovení definuje zbraň ve vztahu k oprávněnému použití zbraně, tedy použití zbraně policistou při zákroku. „*Za zbraň se považují jak zbraně střelné, tak i tzv. chladné zbraně a rovněž i další prostředky, které běžně jako zbraň chápány nejsou, a podle dosavadní právní úpravy byly zařazeny mezi speciální zbraně, tedy výbušniny, speciální výbušné předměty a speciální náloživo.*“⁶⁹ Zákon navíc dává možnost použití zakázaných zbraní, střeliva a doplňků podle obecné úpravy zákona o zbraních. Mezi zbraně, které nepatří do výčtu, jsou vrhací prostředky, které mají povahu střelné zbraně, to jsou například vystřelovací síť nebo tzv. flash balls. Policistům je

⁶⁷ ustanovení § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁶⁸ ustanovení § 111 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁶⁹ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, str. 218.

poskytnuta poměrně široká škála prostředků, které mohou použít při zásahu podle § 56. Zákon nerozlišuje mezi zbraní služební a soukromou, policista však musí být k použití zbraně vycvičen. Otázkou použití soukromé zbraně se zabýval Nejvyšší soud, ten stanovil, že policista, který použil soukromou zbraň, která je obdobou té služební, oprávněně a přiměřeně, sice porušil interní služební předpis, ale to však nečiní jeho postup neoprávněným, popřípadě nepřiměřeným.⁷⁰

Zásadním ustanovením zákona je § 10, nesprávně nazvaný „iniciativa“, spíše by měl být označen jako „povinnosti“, neboť toto ustanovení stanovuje povinnosti policistům a zaměstnancům policie provést úkon v případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti. Ustanovení zákona v § 10 je zásadní ve vztahu k institutu oprávněného použití zbraně, neboť stanovuje policistům určitou povinnost, kdy musí zasáhnout a zároveň, aby mohli onu povinnost splnit, poskytuje jim tento zákon určitá oprávnění, jakým způsobem mohou tuto povinnost splnit. Zákon poskytuje policistům řadu oprávnění, mezi které patří i použití zbraně. Použití zbraně slouží k výkonu práv a povinností, které zákon policistům ukládá v § 10. Nutno podotknout, že se jedná o nejdůraznější prostředek, který nejvážněji zasahuje do práv jiných osob a měl by být používán jako prostředek ultima ratio, kterým policisté mohou dosáhnout sledovaného zákroku.⁷¹ Policisté tedy mohou použít zbraň pouze v případě, že k dosažení sledovaného cíle nepostačují méně účinné prostředky.

Taxativní vymezení situací, za kterých mohou policisté použít zbraň, nalezneme v ustanovení § 56 zákona o Policii České republiky:

„Policista je oprávněn použít zbraň

- a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,*
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,*
- c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,*
- d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,*
- e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,*
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví,*

⁷⁰ usnesení Nejvyššího soudu CČR ze dne 13. 2. 2002, sp. zn. 25 Cdo 872/2000

⁷¹ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, str. 213.

g) jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, nebo
*h) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.*⁷²

Ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona stanovuje, že policista může použít zbraň v nutné obraně nebo krajní nouzi. V tomto případě nutnou obranou a krajní nouzi definuje trestní zákoník. Jednáním v nutné obraně policista odvrací útok přímo hrozící nebo útok trvajícím. Útok směřuje na zájmy chráněné trestním zákonem. Nutnou obranu nelze použít v případě, kdy už útok skončil, a navíc nesmí být obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Jednání v krajní nouzi neodvrací útok, nýbrž nebezpečí, které přímo hrozí právem chráněným zájmům. O vztahu mezi oprávněným použitím zbraně a nutnou obranou více pojednává podkapitola č. 2.3.

V ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákon pracuje s pojmem nebezpečný pachatel, který však přesněji nedefinuje. Obecně lze za nebezpečného pachatele považovat osobu, která představuje závažné nebezpečí pro život a zdraví jiných osob nebo majetek. Například to může být ozbrojená osoba nebo osoba, která drží rukojmí, popřípadě osoba, která byla přistižena při spáchání závažného trestného činu.

Podle § 10 odst. 5 je policista před provedením zákroku povinen použít slov „Jménem zákona“ a odpovídající výzvy, například aby pachatel opustil úkryt. Za úkryt lze považovat vše, co by i částečně bránilo policistovi pozorovat pachatele. Po výzvě následuje výstraha, že bude použita zbraň, pokud pachatel neuposlechne předchozí výzvy. Podle odst. 3 § 56 lze od výzvy s výstrahou upustit, pokud zákrok nesnese odkladu z důvodu ohrožení života nebo zdraví policisty.

Za útěk můžeme podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) považovat situaci, kdy se pachatel vzdaluje z dosahu policisty. Podmínkou je, že pachatele není možno zadržet jiným způsobem, například donucovacími prostředky. K definici útěku pachatele existuje významný judikát Evropského soudu pro lidská práva „Nachova a další proti Bulharsku“. Soud v něm stanovil, že nelze použít zbraň proti pachatelům nenásilné trestné činnosti, která neohrožuje

⁷² ustanovení § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

jiné osoby i za cenu toho, že pachatelé uniknou.⁷³ Ustanovení opět pracuje s pojmem nebezpečný pachatel.

Ustanovení § 56 odst. 1 písm. d) stanovuje pojem závažný zákrok, který však blíže nespecifikuje. Definuje pouze zákrok v § 10 odst. 5, kterým je úkon, jenž směřuje k vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití. Z toho lze dovodit, že závažný zákrok slouží k odvrácení bezpečnostních následků či jiných mimořádně závažných důsledků. Ustanovení dále zmiňuje pojem aktivní odpor. Za aktivní odpor lze považovat bránění se pachatele s cílem ztížení nebo překažení zákroku.

Stejně jako v předchozích ustanovení, lze i v daném ustanovení použít zbraň až jako prostředek poslední instance, což je vyjádřeno podmínkou „nelze-li jinak“, která má sloužit k přednostnímu použití donucovacích prostředků. Jsou-li však neúčinné, lze následně použít zbraň.

Násilným útokem se podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. e) rozumí jednání pachatele, které má za cíl poškodit nebo zničit právem chráněný zájem, a navíc tento útok dosahuje určité intenzity, neboť jsou při něm použity zbraně. Musí se jednat o útok, který je svou povahou nebezpečný. Nebezpečnost útoku bude posuzována s ohledem na konkrétní okolnosti, a to zejména k povaze střeženého objektu a počtu útočících osob.⁷⁴ Při útoku nemusí dojít ke vniknutí do objektů, stačí, že dojde k poškození daného objektu. Co se rozumí pod pojmem chráněný objekt nebo prostor stanoví zákon v § 48 odst. 2. „*Chráněný objekt nebo prostor, který je zvláště významný pro vnitřní pořádek nebo bezpečnost, nebo jehož ochrana vyplývá z mezinárodní smlouvy.*“⁷⁵ Zákon však na rozdíl od chráněného objektu nebo prostoru střežený objekt nedefinuje. Negativně lze tento objekt vymezit tak, že policie zajišťuje ostrahu toho objektu, ale nejedná se o chráněný objekt nebo prostor.⁷⁶

Podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) se dopravním prostředkem rozumí pouze pozemní dopravní prostředek, neboť z dikce zákona vychází odkaz na zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích. Jednáním pachatele je v tomto případě bezohledná

⁷³ rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Nachová a ostatní proti Bulharsku ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 43577/98.

⁷⁴ MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1.1.2009*. Praha: Linde, 2009. str.122.

⁷⁵ ustanovení §48 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁷⁶ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, str. 216.

jízda, která ohrožuje život nebo zdraví osob. Policista je povinen přednostně použít donucovacích prostředků, pokud připadají v úvahu. Například použití zastavovacích pásů proti ujíždějícímu vozidlu. Pokud je použití donucovacích prostředků neúčinné nebo není vůbec možno, je policista oprávněn použít zbraň. Před použitím zbraně je potřeba splnit podmínku opětovné výzvy nebo znamení podle zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích. Navíc je potřeba, aby policista vyhodnotil situaci před použitím zbraně, zda neohrozí zdraví nebo život nezúčastněných osob.

V tomto ustanovení §56 odst. 1 písm. g) zákon dává policistům pravomoc použít zbraň v případech neúspěšného použití donucovacího prostředku. Jedná se o situace, kdy protiprávní jednání trvá i poté, kdy došlo k použití donucovacího prostředku hrozbou namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel. Po opětovné výzvě je policista oprávněn použít zbraň, neboť jeho cílem je zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiných osob. Tímto ustanovením se zajišťuje logická provázanost donucovacích prostředků a použití zbraně.

Poslední ustanovení § 56 odst. 1, a to písm. h) cílí na použití zbraně proti zvířeti, které ohrožuje život nebo zdraví. Z tohoto ustanovení vyplývá, že zbraň nemůže být použita proti zvířeti, které působí škodu na majetku. Co se rozumí pod pojmem zvíře, definuje zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání. Ten říká, že za zvíře se považuje každý živý obratlovec, kromě člověka. Z hlediska podmínek použití zbraně proti zvířeti, není podstatné, zda se jedná o zvíře v lidské péči, hospodářské zvíře nebo volně žijící, stejně jako není rozhodné, zda bylo zvíře na policistu poštváno nebo je splašené nebo trpí závažnou nemocí. Důležité je, že představuje hrozbu. Pokud jsou tyto podmínky splněny, tak lze použít zbraň.

Výše byly zmíněny situace, za kterých lze použít zbraň a současně je potřeba vzít v úvahu podmínky, které zákon stanovuje v následujících odstavcích § 56.

V § 56 odst. 2 zákona je vyjádřena zásada subsidiarity donucovacích prostředků před použitím zbraně. Záleží na policistovi, jak vyhodnotí danou situaci, zda užití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné. Znamená to, že policista by se měl pokusit sledovaného cíle dosáhnout nejprve za použití donucovacích prostředků a pokud se stanou tyto prostředky neúčinnými, tak může použít zbraň. Může nastat taková situace, že zde není prostor pro použití donucovacích prostředků, v těchto případech může rovnou použít zbraň. Záleží však vždy na dané situaci a to, jak ji policista vyhodnotí, od čehož se odráží následné hodnocení

oprávněnosti použití zbraně. „*Použití donucovacích prostředků není tedy zákonným předpokladem použití zbraně.*“⁷⁷ Jsou zde výjimky v § 56 odst. 1 písm. g) a h).

V případě písmena g) už bylo donucovacího prostředků užito, avšak bez výsledku a u písmena h) použití donucovacích prostředků proti zvířeti za účelem eliminace hrozby bylo velmi obtížné a neefektivní.

Následující odstavec odst. 3 § 56 se vztahuje na situace uvedené v odst. 1 pod písmeny a) až e).

Policista je povinen v těchto situacích k výzvě, aby osoba upustila od protiprávního jednání, poučít ji o následcích neuposlechnutí výzvy, a to, pokud neuposlechne výzvy, bude použita zbraň. Tím je splněna podmínka výstrahy. Od výzvy lze upustit v případech, kdy není účelná a kdy zákrok nesnese odkladu. Pokud osoba neuposlechne výzvy, může být sankcionována podle přestupkového zákona.⁷⁸

Ustanovení § 56 odst. 4 stanovuje zásadu nutné opatrnosti. Zásada definuje, že policista při použití zbraně nesmí za žádných okolností ohrozit život nezúčastněných osoby, dále by se měl snažit minimalizovat následky, které jsou spojeny s použitím zbraně. V případě použití zbraně by neměl mířit na životně důležité orgány krom situací, kdy je to jediná možnost, jak zabránit závažným následkům.⁷⁹

Další povinnosti, které mají policisté, jsou upraveny v následujícím ustanovení zákona, tedy v § 57. Pokud dojde ke zranění osoby, ke kterému v případě použití zbraně dojde vždy, je policista povinen, jakmile to situace umožňuje, zraněné osobě poskytnout první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Pokud by policista danou povinnost nesplnil, hrozilo by mu disciplinární řízení nebo by mohl být odpovědný za spáchání trestného činu neposkytnutí pomoci. Dále je stanovena povinnost učinit neodkladné úkony směřujících k objasnění oprávněného použití zbraně, s čímž se pojí odst. 2 toho ustanovení, který ukládá povinnost bezodkladně ohlásit svému nadřízenému, že došlo k použití zbraně a sepsat o tom úřední záznam. V posledním odstavci zákon stanovuje informační povinnost vyrozumět státního zástupce vedoucím policejního útvaru o tom, že došlo k použití zbraně, při němž byla zraněna nebo usmrcena osoba, popřípadě, že došlo ke škodě nikoli nepatrné.

Zákon v § 58 stanovuje určitá omezení při použití donucovacích prostředků a zbraně. V ustanovení § 58 nalezneme také výčet osob, proti kterým je použití donucovacích prostředků a zbraně vyloučeno. Mezi osoby, na které se ustanovení uplatňuje, patří osoby

⁷⁷ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, str. 217.

⁷⁸ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, str. 218.

⁷⁹ Tamtéž.

zjevně vysokého věku. U osob zjevně vysokého věku bude policista posuzovat především jejich fyzický vzhled stejně jako u osob zjevně mladších 15 let. Další skupinou osob jsou zjevně těhotné ženy, u kterých policista bude posuzovat, zda je jejich gravidita zjevná. Poslední skupinou jsou osoby se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou. Zde opět bude policista posuzovat jejich fyzický stav. Ustanovení zároveň stanovuje výjimku, kdy lze proti těmto výše definovaným skupinám osobám zbraň použít. Je to v případech, kdy útok této osoby bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví policisty anebo jiné osoby nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak.⁸⁰

Posledním důležitým ustanovením je § 59 – „*zákrok pod jednotným velením*“. Každý policista odpovídá sám za použití zbraně. Ustanovení zákroku pod jednotným velením stanovuje výjimku a v tomto případě přebírá odpovědnost za použití zbraně policistou velitel zakročující jednotky. Odpovědnost velitele trvá až do ukončení zákroku. Policista je v tomto případě povinen plnit rozkazy uložené velitelem jednotky. Pokud je vydán rozkaz, který je ve zřejmém rozporu s právními předpisy, je policista povinen na protiprávnost upozornit. Pokud však splněním rozkazu nespáchá trestný čin, jen povinen jej vykonat, jinak by se dopustil trestného činu neuposlechnutí rozkazu. Situace se změní, pokud by byl vydán rozkaz, jímž by se policista dopustil spáchání trestného činu. V tomto případě není povinen rozkaz vykonat a nebude trestně odpovědný za trestný čin neuposlechnutí rozkazu.

4.2 Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

Obecní policie je orgánem obce. Zřízení nebo zrušení obecní policie náleží do působnosti zastupitelstva obce, která, tak činí obecně závaznou vyhláškou.⁸¹ Zřízení obecní policie není povinností nýbrž možností, kterou dává zákon č. 128/2000 Sb. o obcích v § 35a odst. 2 zastupitelstvu obce. Obecní policie slouží k zajištění záležitostí veřejného pořádku a jiných věcí, které náleží do působnosti obce. Její povinností je spolupracovat s Policií České republiky a na základě veřejnoprávní smlouvy uzavřené mezi obcemi může svou působnost vykonávat i na území jiné obce.

Zákon o obecní policii zmiňuje pojem zbraň na dvou místech. V prvním případě se jedná o oprávnění strážníků, které jim zákon poskytuje. V § 14 zákon stanovuje oprávnění strážníků odebrat zbraň. Zbraní se v tomto případě rozumí vše, čím lze učinit útok proti tělu

⁸⁰ ustanovení § 58 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁸¹ ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii

důraznějším.⁸² Druhým případem je samotné oprávnění použít zbraň strážníkem obecní policie. Zákon v § 20 odst. 3 přesně specifikuje, co se rozumí zbraní podle tohoto zákona. Je to krátká střelná zbraň, jejímž držitelem je obec. Zde je rozdíl oproti zákonu o policii České republiky ve smyslu, že držitelem zbraně je obec, nikoliv strážník. Obec se stane držitelem zbraně, pokud získá zbrojní licenci podle § 8 zákona o zbraních. Zbrojní licence je „*veřejná listina, která opravňuje právnickou osobu nebo fyzickou osobu k nabývání vlastnictví a přechovávání zbraní nebo střeliva v rozsahu oprávnění stanovených pro jednotlivé skupiny*“⁸³. Zákon o zbraních v § 31 rozděluje zbrojní licence do celkem 11 skupin podle důvodů užívání. Na obecní policii se vztahuje § 31 písm. j), tedy k „*zabezpečování úkolů podle zvláštního právního předpisu.*“⁸⁴ Zvláštním právním předpisem se myslí zákon o obecní policii. K získání licence je potřeba podat žádost k příslušnému útvaru policie, kterou musí podat samotná obec na předepsaném tiskopise. Na každou jednotlivou zbraň musí být učiněno samostatné podání. Na základě kladně vyřízené žádosti se obec stane platným držitelem krátké střelné zbraně a zbraň je následně oprávněn držet pouze zaměstnanec obce, který má zbrojní průkaz.

Oblast zbrojních průkazů je upravena v § 16 zákona o střelných zbraních. Ustanovení § 16 rozděluje zbrojní průkazy do šesti skupin. Příslušníci obecní policie musí mít průkaz skupiny D, který je opravňuje k výkonu povolání nebo zaměstnání. Zbrojní průkaz skupiny D může být vydán pouze osobě, která má místo pobytu na území České republiky, dosáhla věku 21 let, je způsobilá k právním úkonům, je zdravotně způsobilá, je odborně způsobilá, bezúhonná a spolehlivá. Pokud osoba splňuje tyto podmínky, může ji být průkaz vydán. Strážník, kterému byl vydán zbrojní průkaz je oprávněn nosit a držet zbraň, přičemž může mít maximálně dvě takové zbraně. Zbraň při výkonu služby může nosit viditelně.

Oprávnění použít zbraň má strážník ve třech situacích, které jsou stanoveny v § 20 odst. 1 zákona o obecní policii. Počet případů, kdy mohou strážníci použít zbraň je tedy oproti policistům znatelně užší. Definované situace, kdy strážníci mohou použít jsou případy nutné obrany, krajní nouze a za situace, kdy bude potřeba zadržet nebezpečného pachatele, jenž nemůže být zadržen jiným způsobem. Jedná se o situace identické s těmi, které stanovuje zákon o Policii České republiky. V případě krajní nouze a nutné obrany uvedených v § 20 odst. 1 písm. a) odkazuje zákon na trestní zákoník, kde blíže stanovuje podmínky nutné obrany a krajní nouze. Významný rozdíl zákona o obecní policii oproti zákonu o Policii

⁸² ustanovení § 14 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii

⁸³ ustanovení § 8 zákona č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu

⁸⁴ ustanovení § 31 zákona č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu

České republiky je v ustanovení § 20 odst. 2. Dané ustanovení § 20 odst. 2 stanovuje subsidiaritu donucovacích prostředků před použitím zbraně pouze za situace uvedené v § 20 odst. 1 písm. b) a nikoliv za situace uvedených pod písm. a), tedy v případě nutné obrany nebo krajní nouze. Na rozdíl od zákona o Policii České republiky, je stanovena subsidiarita použití donucovacích prostředků před použitím zbraně i v případech nutné obrany a krajní nouze.

Povinnosti strážníků uvedené v § 20 odst. 4 a 5 jsou shodné s povinnostmi, které mají příslušníci policie České republiky. Strážník je povinen užít výzvu s výstrahou před použitím zbraně a také je potřeba, aby dbal nutné opatrnosti. Nesmí ohrozit život a zdraví jiných osob a také musí šetřit život a zdraví osoby, proti které zakročuje. Podobně jako výše uvedené povinnosti mají strážníci a policisté identické povinnosti pro použití zbraně a zvláštní omezení. Samotný komentář odkazuje na komentář k zákonu o Policii České republiky.⁸⁵ Zákon navíc stanovuje povinnost pro použití zbraně neprodleně vyrozumět nejbližší útvar policie o použití zbraně z toho důvodu, aby prověřila, zda byla zbraň použita oprávněně. Povinnost vyrozumět nejbližší útvar policie o použití zbraně nemá samotný strážník, který zbraň použil, ale starosta, popřípadě člen zastupitelstva obce nebo pověřený strážník.

4.3 Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii

Vojenská policie na rozdíl od jiných veřejných sborů není organizačně samostatná, ale je součástí Ministerstva obrany.⁸⁶ Úkolem vojenské policie je zajišťovat policejní ochranu ozbrojených sil, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního majetku státu, s nímž hospodáří Ministerstvo obrany.⁸⁷ Působnost Vojenské policie je dána pro území České republiky a při plnění úkolů policejní ochrany ozbrojených sil na území jiných států. V § 3 zákon ustanovuje osoby, vůči kterým Vojenská policie působí. Jsou jimi vojáci v činné službě, osoby, které se nacházejí ve vojenských objektech a v prostoru, kde se konají vojenské akce. Osoby, které jsou podezřelé nebo spáchaly trestní čin nebo přestupek proti vojákům ve vojenském objektu nebo prostoru, kde probíhají vojenské akce nebo osobám, které spolu s vojáky spáchaly trestný čin nebo přestupek proti vojenskému objektu, vojenskému materiálu, popřípadě ostatnímu majetku, které náleží Ministerstvu obrany. Z

⁸⁵ VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. *Zákon o obecní policii. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. str. 221.

⁸⁶ MATES, Pavel a kol. *Veřejné ozbrojené sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, str. 42.

⁸⁷ ustanovení § 1 zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii

ustanovení zákona o Vojenské policii je patrné, že okruh osob, vůči kterým Vojenská policie působí, je oproti policistům České republiky velmi omezen.

Zákon o Vojenské policii definuje pojem zbraň v § 44 odst. 2. „Zbraní se podle tohoto zákona rozumí zbraně bodné, sečné a střelné zbraně, výbušniny, výbušné předměty a pomůcky.“⁸⁸ Příslušníci vojenské policie jsou oprávněni použít výše zmíněné druhy zbraní za podmínek definovaných v § 46 odst. 1, který stanovuje, že „vojenský policista je oprávněn použít zbraň v případech:

- a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,*
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,*
- c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,*
- d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho zákroku,*
- e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje chráněnou osobu, střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku,*
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek v chráněných objektech, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a přes opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zákona o silničním provozu nezastaví, nebo*
- g) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.“⁸⁹*

Při detailnějším pohledu na jednotlivá ustanovení zjistíme, že jsou velmi podobná těm, která stanovuje zákon o Policii České republiky, ale najdeme zde pár odlišností. První tři situace uvedené pod písmeny a) b) a c) jsou naprosto identické se zákonem o Policii České republiky.

Rozdíl najdeme v ustanovení § 46 odst. 1 písm. d), neboť zákon, na rozdíl od zákona o Policii České republiky, nepoužívá pojem závažný zákrok, ale pouze zákrok. Lze tedy říci, že příslušníci Vojenské policie mají širší možnost použití zbraně za situace, kdy je potřeba překonat aktivní odpor útočníka, na rozdíl od příslušníků policie.

V situaci uvedené pod písm. e) zákon používá, na rozdíl od zákona o Policii České republiky, pojem chráněná osoba, který tento pojem nezmiňuje, a navíc je zde stanovena podmínka použití zbraně až po marné výzvě, aby bylo od útoku upuštěno. Chráněnou osobou

⁸⁸ ustanovení § 44 zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii

⁸⁹ ustanovení § 46 zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii

se rozumí ministr obrany a jím určené osoby. Vojenská policie má za úkol poskytovat ochranu těmto osobám, jak je stanoveno v § 4 zákona o Vojenské policii.

Poslední rozdíl nalezneme v ustanovení § 46 odst. 1 písm. f). Ustanovení se vztahuje pouze na chráněná místa na rozdíl zákona o Policii České republiky. Chráněné objekty podle § 3 odst. 2 tohoto zákona jsou definovány jako „*vojenské objekty a prostory, kde ozbrojené síly plní své úkoly nebo kde se koná vojenské cvičení nebo kde je zajišťována bezpečnost chráněné osob*“⁹⁰.

4.4 Zákon č. 219/1993 Sb., o ozbrojených silách České republiky

Hlavním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji v případě vnějšího napadení. Mezinárodní smlouvy navíc stanovují povinnost ozbrojeným silám plnit závazky vyplývající z mezinárodních smluv, jako je společná obrana proti napadení. Ozbrojené síly se člení do tří skupin. Armáda, Hradní stráž a Vojenská kancelář prezidenta republiky. Pro ozbrojené síly navíc pracují občanští zaměstnanci, kteří tvoří civilní personál ozbrojených sil. Na civilní personál ozbrojených sil se nevztahuje zákon o ozbrojených silách, nýbrž zákoník práce, z čehož vyplývá, že tito zaměstnanci nemají oprávnění použít zbraň.

Zákon nepoužívá pojem zbraň jako u předchozích bezpečnostní složek, ale používá pojem vojenská zbraň a je více konkrétní. Vojenskou zbraní se rozumí vojenská střelná zbraň, vojenská zbraň bodná nebo sečná.

K použití zbraně je oprávněn voják v činné službě při výkonu pořádkové, strážní, eskortní a dozorčí služby. Zákon stanovuje čtyři situace, za kterých je voják oprávněn použít zbraň. Za první, „*aby odvrátil přímo hrozící nebo trvající útok vedený proti jeho osobě nebo útok, který mu bezprostředně hrozí, anebo útok na život nebo zdraví jiné osoby*“⁹¹. V podstatě se jedná o podmínky nutné obrany. Zákon nepoužívá přímo pojem nutná obrana, a navíc vynechává situaci krajní nouze. Za druhé „*aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený objekt nebo stanoviště, a to po marné výzvě, aby od útoku bylo upuštěno*“⁹². Jedním z úkolů armády je střežení objektů důležitých pro obranu státu. V tomto ustanovení zákon

⁹⁰ ustanovení § 46 odst. 1 písm. f) zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii

⁹¹ ustanovení § 42 odst. 1. písm a) zákona č. 219/1993 Sb., o ozbrojených silách České republiky

⁹² Tamtéž.

ukládá vojákům povinnost předchozí výzvy před použitím zbraně. V třetím případě lze zbraň použít k tomu „*aby zamezil útěku ozbrojené osoby nebo osoby důvodně podezřelé ze spáchání zvlášť závažného zločinu, kterou nelze jiným způsobem zadržet*“⁹³. Na rozdíl od zákona o Policii České republiky, který stanovuje podmínku nebezpečného pachatele, zákon o ozbrojených silách stanovuje podmínku zvlášť závažného zločinu. Nemusí se tedy v tomto případě posuzovat nebezpečnost osoby. Dalším rozdílem oproti zákonu o Policii České republiky je, že zbraň lze použít i proti osobě, která je ozbrojená. Poslední situací je možnost použití zbraně „*je-li třeba zneškodnit zvíře, ohrožuje-li život nebo zdraví osob*“⁹⁴.

Před použitím zbraně je voják povinen osobu, proti níž zakročuje, vyzvat k tomu, aby upustila od útoku nebo útěku, a to za pomoci zvolání: „*Stůj*“ nebo „*Stůj nebo střelím*“, navíc podle okolností může použít výstražného výstřelu.⁹⁵ Voják má taktéž povinnost dbát nutné opatrnosti při použití zbraně, nesmí ohrozit život nebo zdraví a co nejvíce šetřit život osoby, proti které zakročuje. Pokud to situace dovoluje, je povinen primárně použít domluvy, napomenutí, hmaty a chvaty, služebního psa nebo úder vojenskou zbraní před použitím zbraně. Při použití těchto prostředků by voják měl dbát toho, aby byl tento prostředek použit přiměřeným způsobem, a aby nedošlo ke škodě, která je ve zjevném nepoměru k významu chráněného zákona.⁹⁶ Podobně jako ostatní bezpečnostní složky jsou vojáci omezeni v použití zbraně proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, dítěti a osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo nemocí. Pokud však útočí proti chráněnému zájmu nebo to situace nezbytně vyžaduje, jsou v těchto případech oprávněni zbraň použít. Pokud dojde k použití zbraně, je potřeba, aby voják její použití neprodleně ohlásil svému nadřízenému a sepsal o tom protokol.

4.5 Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž

Vězeňská služba a justiční stráž patří k ozbrojeným sborům České republiky. Vězeňská služba a justiční stráž jsou zřízeny k tomu, aby zajišťovaly výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody. Mezi jejich úkoly patří zajišťování pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva. Úkoly, které příslušníci vězeňské služby a justiční stráže musí plnit, jsou stanoveny v § 2. Pojem vězeňská

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

služba zahrnuje vězeňskou stráž, justiční stráž správní službu, Akademii Vězeňské služby a pověřené orgány Vězeňské služby. Všichni příslušníci jmenovaných útvarů jsou oprávněni k použití zbraně podle tohoto zákona.

Zákon o Vězeňské službě a justiční stráži nedefinuje přímo pojem zbraň. S pojmem zbraně pracuje v případě oprávněného použití zbraně, kde se mluví o střelné zbraní a dále ji nespecifikuje. Proto je potřeba vycházet ze zákona o zbraních, který mezi střelné zbraně řadí všechny zbraně mechanické, plynové a palné. Příslušníci Vězeňské služby mají poměrně široký okruh prostředků k dispozici.

Příslušníci jsou oprávněni podle § 18 použít zbraň jen výjimečně. Ustanovení § 18 stanovuje situace, za kterých lze zbraň použít. V prvním případě uvedeném v § 18 odst. 1 písm. a) lze zbraň použít, aby „*v případě nutné obrany odvrátil přímo hrozící nebo trvající útok proti jeho osobě nebo útok na život nebo zdraví jiné osoby*“⁹⁷. Na rozdíl od příslušníků policie České republiky jsou příslušníci Vězeňské stráže oprávněni použít zbraň pouze za podmínky nutné obrany, a nikoliv krajní nouze.

V druhém případě uvedeném v § 18 odst. 1 písm. b) může být zbraň použita k „*překonání odporu směřujícímu ke zmaření služebního zákroku, pokud jej nemůže překonat jinak a nedokončení zákroku by ohrozilo život nebo zdraví jiné osoby*“⁹⁸. Tímto ustanovením se klade důraz na to, že se musí jednat o služební zákrok, jehož nesplnění by mělo za následek ohrožení života nebo zdraví osob. Na rozdíl od zákona o Policii České republiky se v případě zákona o Vězeňské službě a justiční stráži nevyžaduje aktivní odpor, ale postačí jen odpor. Lze tedy dovodit, že příslušník může zasáhnout i v případě pasivního odporu. Je potřeba zdůraznit, že použití zbraně je prostředek ultima ratio a primárně by měly být použity jiné méně invazivní prostředky.

Ve třetím případě upraveném v § 18 odst. 1 písm. c) lze zbraň použít, aby „*zamezil útěku osoby ve výkonu zabezpečovací detence, ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody ze střeženého objektu nebo při eskortě, kterou nelze zadržet jiným způsobem*“⁹⁹. Jedná se o charakteristické ustanovení pro příslušníky Vězeňské a justiční stráže, neboť jejich hlavním úkolem podle § 1 je zajištění výkonu vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody. Na rozdíl od příslušníků policie České republiky mohou zbraň použít proti všem osobám, zatímco příslušníci policie mohou zbraň použít pouze proti nebezpečnému pachateli.

⁹⁷ ustanovení § 18 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Tamtéž.

Čtvrtou situací, uvedenou v § 18 odst. 1 písm. d), kdy lze zbraň použít je „*aby, odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo od útoku upuštěno*“¹⁰⁰. Je zde stanovena podmínka předchozí marné výzvy. Co se rozumí chráněným objektem, zákon nedefinuje, je proto potřeba vycházet z ustanovení § 48 odst. 2 a 3 zákona o Policii České republiky.

V poslední situaci uvedené v § 18 odst. 1 písm. e) mohou příslušníci použít zbraň k „*zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osob*“¹⁰¹.

Příslušníci mohou zbraň použít za těchto pěti zmíněných situací pouze v případě, že použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné. Zároveň mají povinnost vyzvat osobu, proti které zakročují, za všech situací, kromě situace uvedené v § 18 odst. 1 písm. d). Příslušník vyzve osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito zbraně. Od této výzvy lze upustit, pokud zákrok nesnese odkladu a pokud je ohrožen jeho život nebo zdraví nebo život nebo zdraví jiné osoby. V případě, že dojde k použití zbraně, musí příslušník dbát nutné opatrnosti z toho důvodu, aby neohrozil život nebo zdraví jiných osob a musí co nejvíce šetřit život osoby, proti které zakročuje.

Zákon stanovuje zvláštní omezení použití zbraně v ustanovení § 19. V tomto případě zákon upouští od slova zjevně na rozdíl od zákona o Policii České republiky. Zbraně nelze použít proti těhotné ženě a osobě vysokého věku, proti osobě se zjevným postižením a osobě zjevně mladší 15 let. Navíc oproti ostatním bezpečnostním složkám, nemohou příslušníci použít zbraň proti ženě, což je uvedeno v § 19 odst. 1 písm. b).

Příslušníci mají po použití zbraně povinnost poskytnout první pomoc, jakmile to okolnosti dovolí. Mají za povinnost sepsat úřední záznam a bezodkladně informovat svého nadřízeného o použití zbraně.

4.6 Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky

Zákon o celní správě se vztahuje jak na soustavu správních orgánů, tak i na bezpečnostní ozbrojený sbor a dohromady spolu tvoří celní správu. Celní orgány mají funkci především kontrolní a dozorčí v souvislosti přechodu zboží přes hranice. Zároveň ale plní i ryze policejní funkce, např. pátrání po zboží, které uniklo celnímu dohledu, sledují osoby

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Tamtéž.

podezřelé z porušování celních předpisů.¹⁰² Generální ředitelství je pověřeným celním orgánem v případě trestných činů spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu a průvozu zboží. Úkoly celní správy vykonávají jak celníci, tak občanští zaměstnanci. Občanští zaměstnanci vykonávají činnost v rámci pracovního poměru, kdežto celníci se řídí zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Z těchto důvodů se použití zbraně vztahuje pouze na celníky.

Zbraň v zákoně o Celní správě je definována na dvou místech. V prvním případě v § 33, který stanovuje možnost odebrání zbraně osobě, u které je důvodné podezření, že má zbraň u sebe. Zbraní se zde rozumí cokoli, čím lze učinit útok proti tělu důraznějším. Druhá definice je upravena v § 45 a týká se použití zbraně celníkem. V tomto případě se zbraní rozumí „zbraň střelná, včetně střeliva a doplňků zbraně, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo“¹⁰³.

Situace, za kterých, je celník oprávněn použití zbraně jsou upraveny v § 45 odst. 1, který říká:

„Celník je oprávněn použít zbraň jen:

- a) v případě nutné obrany nebo v krajní nouzi,*
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,*
- c) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného služebního zákroku,*
- d) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,*
- e) aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje chráněný objekt orgánů celní správy nebo objekt ministerstva, orgánů finanční správy nebo Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, v nichž orgány celní správy zabezpečují dodržování veřejného pořádku, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od tohoto útoku,*
- f) aby přinutil k zastavení dopravní prostředek, jehož řidič na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví a nelze-li jej zastavit jiným způsobem,*
- g) aby zneškodnil zvíře bezprostředně ohrožující život nebo zdraví osob nebo bezprostředně ohrožující život a zdraví jiných zvířat,*

¹⁰² MATES, Pavel a kol. *Veřejné ozbrojené sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, str. 46.

¹⁰³ ustanovení § 18 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky

h) když osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozby namířenou střelnou zbraní nebo donucovací prostředek varovný výstřel, neuposlechne příkazů celníka směřujících k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby“.¹⁰⁴

Pokud se podíváme na jednotlivá ustanovení, zjistíme, že jsou téměř identická s těmi v § 56 zákona o Policii České republiky. Najdeme zde ovšem pár odlišností. První odlišnost je pod písm. e) zákona o Celní správě, neboť zákon zde, na rozdíl od zákona o Policii České republiky, stanovuje odlišné chráněné objekty. Jsou jimi orgány celní správy, objekt ministerstva, orgány finanční správy, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, v nichž celní správa zabezpečuje dodržování veřejného pořádku. V situaci uvedené pod písm. f) dává zákon celníkům větší pravomoc k použití zbraně oproti policistům, protože mohou zbraň použít pouze, pokud řidič nezastaví na opětovnou výzvu. Použití zbraně je i v tomto případě prostředek ultima ratio, primárně musí využít mírnějších prostředků k zastavení vozidla. Na rozdíl od celní správy mohou policisté zbraň použít pouze v případě bezohledné jízdy, která ohrožuje život nebo zdraví osob. Poslední odlišnost najdeme pod písm. g). V tomto případě zákon o Celní správě navíc přidává přísnější podmínku, a to, že se musí jednat o bezprostřední ohrožení života nebo zdraví. Navíc je v zákoně o Celní správě přidána možnost použití zbraně i proti zvířeti, které ohrožuje život nebo zdraví jiných zvířat.

Podmínky použití zbraně jsou identické s těmi, které stanovují výše zmíněné předpisy, zbraň je možno použít, jestli použití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné. Celník má povinnost osobu vyzvat, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito zbraně a také je povinen dbát nutné opatrnosti. Shodně jako policisté musí celníci po použití zbraně poskytnout první pomoc, sepsat protokol a bezodkladně ohlásit nadřízenému, že použili zbraň. Zákon dále stanovuje zvláštní omezení a zákrok pod jednotným velením, které jsou naprosto totožné se zákonem o Policii České republiky.

4.7 Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů

Generální inspekce bezpečnostních sborů je ozbrojený bezpečnostní sbor. Jejím úkolem je vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie České republiky, celník, příslušník Vězeňské služby České republiky, příslušník inspekce nebo zaměstnanec některého z těchto

¹⁰⁴ Tamtéž.

ozbrojených sborů. Generální inspekce bezpečnostních sborů vyšetřuje trestné činy spáchané těmito osobami a provádí zkoušku spolehlivosti.

Právní úpravu použití zbraně podle tohoto zákona najdeme v § 25. Ten nám říká:

„Příslušník inspekce je oprávněn použít zbraň

- a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,*
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,*
- c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,*
- d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,*
- e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,*
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu danou podle jiného právního předpisu nezastaví,*
- g) jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu příslušníka inspekce směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, nebo*
- h) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.“¹⁰⁵*

Situace, podle kterých jsou příslušníci Generální inspekce bezpečnostních sborů oprávněni použít zbraň je naprosto identická s úpravou v § 56 zákona o Policii České republiky. Stejně tak jsou identické podmínky použití zbraně, povinnosti a zvláštní omezení. Zákonodárce se při tvorbě zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů, inspiroval právní úpravou zákona o policii České republiky. Odkazují zde na podkapitolu č. 4.1, která se zabývá oprávněným použitím zbraně u příslušníků policie České republiky.

4.8 Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

Zpravodajské služby jsou zákonem vymezeny jako státní orgány, jejichž úkolem je získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnosti a obrany České republiky. Mezi

¹⁰⁵ ustanovení § 25 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů

zpravodajské služby patří: Bezpečnostní informační služba, Vojenské zpravodajství a Úřad pro zahraniční styky a informace. Zákon vymezuje obecnou působnost jednotlivých zpravodajských služeb, ale bližší vymezení jejich činnosti upravují statuty, které schvaluje vláda. Použití zbraně upravují pouze právní předpisy týkající se Bezpečnostní informační služby a Vojenské zpravodajské služby. Příslušníci Úřadu pro zahraniční styky a informace tedy nemají pravomoc použít zbraň při výkonu služby, a proto jsem je nezačlenil do této práce.

4.8.1 Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

Bezpečnostní informační služba zabezpečuje informace „o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, o zpravodajských službách cizí moci, o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství, o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky, týkající se organizovaného zločinu a terorismu“.¹⁰⁶ Působnost bezpečnostní informační služby není stanovena v jejím samostatném zákoně, ale v zákoně o zpravodajských službách České republiky, který je ve vztahu lex generalis k tomuto zákonu.

Příslušníci bezpečnostní informační služby mají oprávnění použít zbraň podle § 5 zákona o Bezpečnostní informační službě v případech nutné obrany a krajní nouze. Ustanovení § 5 zákona o Bezpečnostní informační službě, kde je toto oprávnění zmíněno, odkazuje na trestní zákoník. Z toho vyplývá, že příslušníci bezpečnostní informační služby jsou oprávněni použít zbraň za podmínek nutné obrany a krajní nouze, upravených trestním zákoníkem. V zákoně o Bezpečnostní informační službě nejsou uvedeny žádné další podmínky či omezení, které by se týkaly použití zbraně těmito příslušníky.

4.8.2 Zákon č. 289/2005 Sb. o Vojenském zpravodajství

Vojenské zpravodajství stejně jako Bezpečnostní služba má svoji působnost upravenou v zákoně o zpravodajských službách. Jejím úkolem je „zabezpečovat informace mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost České republiky, o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany, o záměrech a činnostech namířených

¹⁰⁶ ustanovení § 5 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

*proti zabezpečování obrany České republiky, o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany České republiky*¹⁰⁷.

K použití zbraně podle zákona č. 289/2005 Sb. o Vojenském zpravodajství jsou oprávněni pouze vojáci z povolání. Vojáci z povolání jsou oprávněni držet a nosit služební zbraň a použít ji v případě nutné obrany nebo krajní nouze. Z ustanovení je patrné, že zaměstnanci Vojenského zpravodajství jsou jak vojáci, tak i jiné osoby, na které se však nevztahuje oprávnění použít zbraň. Zákon stejně jako v případě Bezpečnostní informační služby odkazuje na podmínky nutné obrany a krajní nouze podle trestního zákoníku.

¹⁰⁷ Tamtéž.

5. Komparace právní úpravy oprávněného použití zbraně ve Slovenské republice a v České republice

V této části diplomové práce je porovnávána zahraniční, slovenská právní úprava oprávněného použití zbraně s právní úpravou České republiky. Slovenská právní úprava se pro danou komparaci jeví jako nejvhodnější zahraniční právní úprava především z důvodu společné historie těchto dvou zemí, a proto je zajímavé srovnat, jak se právě slovenská úprava vyvinula a v čem se liší od té české.

5.1 Zákonné podmínky oprávněného použití zbraně

V současné době je na Slovensku platný a účinný zákon č. 300/ 2005 Sb., Trestný zákon (dále jen slovenský trestní zákoník). Předchozí trestní zákoník byl stejně jako na území České republiky, zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákoník. Tento zákoník však na území Slovenska pozbyl platnosti dříve než v Česku, a to z toho důvodu, že nová právní úprava na Slovensku byla přijata dříve, a je tím pádem starší než ta česká.

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou ve slovenském trestním zákoníku upraveny v Hlavě I, oddílu čtvrtém. Mezi okolnosti vylučující protiprávnost podle tohoto zákoníku patří krajní nouze, nutná obrana, oprávněné použití zbraně, dovolené riziko, výkon práv a povinnosti, svolení poškozeného a plnění role agenta. Zde můžeme spatřit rozdíl v porovnání s českou úpravou v tom, že slovenská právní úprava obsahuje sedm okolností vylučujících protiprávnost, zatímco česká pouze pět. Výkon práv a povinností a plnění role agenta jsou dvě okolnosti vylučující protiprávnost, které obsahuje pouze slovenský trestní zákoník, avšak je nutno podotknout, že i v České republice jsou tyto dva instituty považovány za okolnosti vylučující protiprávnost, nejsou však výslovně v trestním zákoníku zmíněny¹⁰⁸.

5.1.1 Výklad § 26 odst. 1 slovenského trestního zákoníku

Slovenská úprava stejně jako česká tedy obsahuje oprávněné použití zbraně a řadí ho mezi okolnosti vylučující protiprávnost. Oprávněné použití zbraně je upraveno v § 26 slovenského trestního zákoníku. Podle § 26 odst. 1 slovenského trestního zákoníku „*použitie*

¹⁰⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016. str. 257

zbrane v súlade so zákonom nie je trestným činom“¹⁰⁹. V tomto prípade se dá říci, že je dané ustanovení shodné s tím českým, neboť odkazuje na zvláštní právní předpisy, které dále konkrétněji upravují, co spadá pod pojem zbraň, kdo může zbraň použít, za jakých podmínek a jakým způsobem může být zbraň použita. Mezi tyto zvláštní právní předpisy patří: zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže, zákon č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe, zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností, zákon č. 57/1998 Z. z. o Železničnej polícii, zákon č. 564/1991 Z. z. o obecnej polícii, zákon č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii, zákon č. 255/1994 Z. z. o poľnej stráži, zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch, zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve, zákon č. 473/2005 Z. z. o súkromnej bezpečnosti a zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky. Zde můžeme vidět, že výčet zvláštních předpisů, podle kterých lze zbraň použít, je taktéž širší oproti české právní úpravě.

Nejvhodnějším zvláštním právním předpisem ke komparaci bude bezesporu ten, který je nejvíc obsáhlý v obou zemích, a především ten, který se jeví jako nejdůležitější, tedy zákon o Polícii ČR, respektive zákon o Policajnom zbore.

Zákon o Policajnom zbore shodně jako Zákon o Polícii ČR řadí Policajný zbor mezi ozbrojené složky¹¹⁰, který má za úkol plnit věci veřejného pořádku, zajišťovat bezpečnost, bojovat proti zločinu a plnit povinnosti z mezinárodních závazků.

Rozdíl mezi těmito úpravami však můžeme spatřit už v samotném zařazení oprávněného použití zbraně. V české úpravě stojí použití zbraně samostatně, zatímco ve slovenské je zařazeno přímo mezi donucovací prostředky. Oba předpisy shodně definují pojem zbraň, rozdíl je pouze v tom, že slovenská úprava používá pojem zbraň hromadné účinnosti¹¹¹, zatímco česká konkrétně vyjmenovává jednotlivé typy zbraní, které jsou hromadně účinné.

Co se týče povinností, které má policista před zákrokem, lze konstatovat, že jsou tyto povinnosti stejné, avšak existuje rozdíl v tom, že slovenská právní úprava policistovi navíc ukládá povinnost použít varovný výstřel. Od varovného výstřelu může být upuštěno, pokud je ohrožen život nebo zdraví policisty, popřípadě jiného osoby a zákrok nesnese odkladu. Policista na území České republiky nemá dle zákona povinnost použít varovný výstřel před

¹⁰⁹ ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 300/2005 Z. z., o Trestný zákon

¹¹⁰ ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 171/1993 z.z. o Policajnom zbore

¹¹¹ Zbraní hromadně účinnou je taková zbraň, která při obvyklém použití je způsobilá současně usmrtit více lidí nebo jim způsobit těžkou újmu na zdraví např. kulomet, samopal, minomet, plamenomet, dělo, ruční granát apod.

tím, než použije zbraň, má však povinnost použít donucovací prostředky, mezi které se řadí i varovný výstřel.

Jednotlivé situace, za kterých lze použít zbraň, upravené v § 61 zákona o policajnom zboru jsou téměř identické s těmi, které nalezneme v § 56 zákona o Policii ČR. Rozdíl však můžeme spatřit v ustanovení, kdy „nelze jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku“¹¹². V případě zákona o Policajnom zboru není potřeba aby se jednalo o aktivní odpor, postačí pouze odpor a zákon pracuje s pojmem služební zákrok, zatímco v české úpravě se musí jednat o závažný zákrok. V případě služebního zákroku se jedná o činnost, kterou policista zasahuje do základní práv a svobod osoby, zatímco závažný zákrok je takový zákrok, který je namířen vůči nebezpečnému pachateli. Rozdíl je tedy v tom, o jak nebezpečné jednání jde a vůči komu daný zákrok směřuje.

Slovenská úprava zákona o Policajnom zboru však v §61 obsahuje jedno ustanovení navíc, které dává možnost použít zbraň policistům v bezprostřední prostoru státních hranic k zastavení dopravního prostředku, který ani na opakovanou výzvu nebo znamení nezastaví.¹¹³ Dané ustanovení je v právním řádu obsaženo z toho důvodu, že Slovenská republika na rozdíl od České republiky má hranice i se státy, které nepatří do Schengenského prostoru.

Povinnosti, které má slovenský policista po použití zbraně jsou shodné s těmi, které má český policista. Policista je povinen poskytnout zraněnému první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen použití zbraně hlásit svému nadřízenému, přičemž je rozdíl v tom, že slovenský policista nemusí na rozdíl od toho českého seepisovat úřední záznam. Další rozdíl je v tom, že slovenská úprava postrádá ustanovení o povinnosti vedoucího policejního útvaru informovat státního zástupce v případě, kdy došlo při použití zbraně ke škodě nikoli nepatrné na majetku nebo byla způsobena smrt.

5.1.2 Výklad § 26 odst. 2 slovenského trestního zákoníku

Zásadní rozdíl mezi českou a slovenskou úpravou však najdeme v § 26 odst. 2 slovenského trestního zákoníku. Podle tohoto ustavení se „*za použitie zbrane v súlade so zákonom považuje aj jej použitie proti inému vo svojom obydli na ochranu života, zdravia alebo majetku, ak osoba do obydliia neoprávnene vnikne alebo v ňom neoprávnene zotrvá a*

¹¹² ustanovení § 56 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

¹¹³ ustanovení § 61 zákon č. 171/1993 Z. z., o Policajnom zboru

nejde o nutnú obranu. To neplatí, ak bola pritom inému úmyselne spôsobená smrť.“¹¹⁴ Toto právo vychází z ústavou garantovaného práva osob na nedotknutelnost obydlí a zákazu vstupu a setrvání v obydlí jiného, bez jeho souhlasu.¹¹⁵ V daném případě lze zbraň použít pouze ve svém obydlí, nikoliv v obydlí někoho jiného.¹¹⁶ Důležitou podmínkou je, že osoba neoprávněně vnikne do obydlí nebo v něm neoprávněně setrvává, přičemž se nemusí jednat o násilné vniknutí do obydlí. „*Neoprávněným setrváním se rozumí případ, kdy se osoba dostane do obydlí jiného oprávněně, ale potom se vzepře vůli oprávněného uživatele a bez oprávnění se odmítá vzdát.*“¹¹⁷ Použití zbraní dle toho ustanovení je možné až v případě, kdy jde ohrožen život, zdraví nebo majetek a útok trvá.

Takové ustanovení český trestní zákoník postrádá a pokud by došlo k výše zmíněné situaci na území České republiky, bylo by dané jednání nejspíše posuzováno jako nutná obrana, nikoli jako oprávněné použití zbraně, jako je tomu v případě slovenské právní úpravy. Dle slovenské úpravy lze užít institut oprávněného použití zbraně pouze v případě, když nejsou splněny podmínky nutné obrany. Pokud by však byly splněny podmínky nutné obrany, tak by se přednostně použila právě nutná obrana před oprávněným použitím zbraně.¹¹⁸

5.2 Vybočení z mezí oprávněného použití zbraně

Slovenská právní úprava rovněž explicitně neupravuje vybočení z mezí oprávněného použití zbraně (exces) a přenechává tuto problematiku právní teorii. Slovenská právní teorie je však v daném případě téměř shodná s tou českou. Za vybočení z mezí oprávněného použití zbraně považuje několik situací. První z nich je situace, kdy se osoba pokouší používat zbraň v rámci podmínek stanovených zvláštním zákonem, avšak některou z těchto podmínek nesplní.¹¹⁹

¹¹⁴ ustanovení § 26 odst. 2 zákona č. 300/2005 Z. z., o Trestný zákon

¹¹⁵ ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

¹¹⁶ STIFFEL, Harald a kol. *Trestný zákon: stručný komentár. 2., prepracované a dop. vyd.* Bratislava: IURA edition, 2010. str. 74.

¹¹⁷ MAŠĚANYOVÁ, Darina a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, str. 114.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Tamtéž.

Za druhé se pak za intenzivní exces považuje případ, kdy byla použitím zbraně úmyslně způsobena smrt, anebo jednání osoby bylo ve zcela zjevném nepoměru k situaci, která hrozila, osobě útočníka nebo k potřebné ochraně života, zdraví či majetku.¹²⁰

Konečně pak se za extenzivní exces považuje situaci, kdy osoba použije zbraň mimo své obydlí, případně když se útočník ještě nedostal do obydlí, anebo se již v obydlí nenacházel.¹²¹

Pokud se někdo dopustí při oprávněném použití zbraně jednoho z výše uvedených excesů, bude za takové jednání trestně odpovědný. Exces z oprávněného použití zbraně je následně soudem zohledněn při výměře trestu, neboť se dle slovenského trestního zákoníku jedná o okolnost polehčující.¹²²

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

6. Úvahy de lege ferenda

Současná trestně právní úprava byla přijata v roce 2009, lze ji tedy považovat za úpravu poměrně novou. V odborných kruzích je považována za velmi kvalitní bez jakýchkoliv větších rozporů či nesrovnalostí, jež například provázely rekodifikační proces soukromého práva. I přesto však v právní úpravě institutu oprávněného použití zbraně existují jisté nejasnosti, jejichž řešení je nastíněno níže.

Prvním nedostatek je obsažen v zákoně o Vězeňské a justiční strážci. V tomto zákoně zcela absentuje definice pojmu zbraň. Zákon v ustanovení § 18 týkajícím se použití zbraně používá pojem střelná zbraň. Mezi střelné zbraně můžeme tedy podle zákona o zbraních zařadit zbraně palné, mechanické a plynové. Zásadní rozpor však obsahuje ustanovení § 7 odst. 2 písm. j) zákona o Vězeňské a justiční strážci. Podle daného ustanovení patří mezi donucovací prostředky expanzivní zbraň. Pokud se podíváme do zákona o zbraních, přesněji do jeho přílohy č. 1, tak zjistíme, že expanzivní zbraň je jeden z druhů střelných zbraní. Zákon tedy klade na použití donucovacího prostředku, konkrétně expanzivní zbraně, která je střelnou zbraní, mírnější podmínky než při použití zbraně. Z toho důvodu by bylo vhodné upravit zákon o Vězeňské a justiční strážci v tom směru, že by byl přidán odstavec, který by definoval přesně pojem zbraň a expanzivní zbraň by byla vyňata ze střelných zbraní. Pokud tak nebude učiněno, budou i nadále moci příslušníci vězeňské a justiční stráže, použít expanzivní, tedy střelnou zbraň v rámci donucovacího prostředku, aniž by musely splnit podmínky pro oprávněné použití zbraně upravené v § 18 zákona o Vězeňské a justiční strážci.

Druhým problémem je ustanovení §56 odst. 1 písm. b) a c) zákona o Policii České republiky, přesněji vymezení pojmu „*nebezpečný pachatel*“. Judikatura definuje nebezpečného pachatele jako:

- a) zvláště závažného recidivistu podle § 41 trestního zákoníku,
- b) pachatele závažného úmyslného trestného činu, který byl při jeho spáchání nebo bezprostředně poté přistižen,
- c) pachatele úmyslného trestného činu, o kterém vyjde najevo, že je ozbrojen,
- d) vězně na útěku,

e) osobu, která byla nadřízeným nebo jiným oprávněným orgánem za nebezpečného pachatele výslovně označena.¹²³

Problém spatřuji ve vymezení vězně na útěku jako nebezpečného pachatele. Právní teorie nezohledňuje, za jaký trestný čin byla osoba odsouzena. To může vyústit v situaci, kdy bude zbraň použita proti vězni na útěku, tedy nebezpečnému pachateli i přesto, že daná osoba reálně nebezpečnou není, protože byla odsouzena za nenásilný trestný čin a při útěku neohrožuje život a zdraví policistů nebo jiných osob. „*V tomto případě má použití zbraně, dá se říci, preventivní charakter, neboť použití zbraně proti osobě je realizováno na základě předchozího protiprávního jednání, ze kterého se vyvozuje reálná možnost, že pachatel se i v budoucnu dopustí trestného činu. V širším smyslu se vlastně jedná o charakter následku za předchozí jednání této osoby, ze kterého dovozujeme její případné budoucí jednání.*“¹²⁴ Tímto problémem se už zabýval Evropský soud pro lidská práva ve věci Nachová a ostatní proti Bulharsku. V daném případě dva muži, odsouzení za nenásilnou trestnou činnost, byli na útěku z vězení zastřeleni policisty. Soud došel k závěru, že byl porušen čl. 2 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který stanoví, že „*zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestli bude vyplývat z použití síly, které není víc než nezbytné, při provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené*“¹²⁵. Podle soudu nelze použít smrtící zbraň k zastavení osoby, která byla odsouzena za nenásilný trestný čin a neohrožuje život a zdraví jiných osob, i za cenu útěku této osoby.¹²⁶ Vhodným řešením by byla bližší specifikace nebezpečného pachatele jako vězně na útěku, který byl odsouzen za násilnou trestnou činnost.

Nepřesné je také ustanovení, kterým může nadřízený policista nebo jiný oprávněný orgán označit osobu za nebezpečnou. Podle ustanovení není zřejmé, za jakých skutečností nebo podmínek může být osoba označena za nebezpečnou. Z toho důvodu by bylo žádoucí stanovit, v jakých případech může nadřízený policista prohlásit osobu za nebezpečnou.

¹²³ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1623/2011

¹²⁴ VŠETIČKA, Pavel. Použití zbraně dle zákona o Policii České republiky. [online]. Epravo.cz, 15. října 2014 [cit. 8. června 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/pouziti-zbrane-dle-zakona-o-policii-ceske-republiky-95497.html>>

¹²⁵ sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

¹²⁶ rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Nachová a ostatní proti Bulharsku ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 43577/98.

Závěr

Okolnosti vylučující protiprávnost se rozsáhlostí právní úpravy zcela liší od mnoha jiných institutů upravených trestním předpisy, avšak jejich význam je značný. Byť se jedná o právní úpravu čítající pět paragrafů v obecné části trestního zákoníku, jedná se i přesto o jeho nepostradatelnou součást. Okolnosti vylučující protiprávnost slouží k tomu, aby zabránily v potrestání jedinců, kteří v souladu s právem chrání svá práva nebo práva jiných osob tam v situacích, v nichž je to vhodné a potřebné. Tato práce je zaměřena pouze na jednu z těch pěti okolností vylučující protiprávnost, a to na oprávněné použití zbraně.

Oprávněné použití zbraně na rozdíl od ostatních okolností vylučujících protiprávnost nemá komplexní právní úpravu pouze v jednom předpise. Trestní zákoník v tomto případě vytváří pouze určitý právní rámec, kdy úplný výčet situací a konkrétních podmínek, za kterých může být zbraň použita, je stanoven v dalších právních předpisech, které tuto okolnost vylučující protiprávnost, respektive oprávněné použití zbraně upravují.

Na začátku práce najdeme teoretický úvod, který se věnuje základním pojmům jako je trestný čin, čin jinak trestný, důsledky jejich spáchání dále zde najdeme všechny okolnosti vylučujících protiprávnost a zánik trestnosti.

Druhá kapitola poskytuje vhled do historického vývoje oprávněného použití zbraně, na který navazuje podrobný rozbor pojmu oprávněné použití zbraně, a to včetně osob, které jsou oprávněny zbraň použít. K oprávněnému použití zbraně jsou přípustní pouze příslušníci ozbrojených složek, nikoliv, jak se veřejnost mylně domnívá, občané, kteří mají legálně drženou zbraň na základě platného zbrojního průkazu. V případě, že dojde k použití zbraně občanem, který není příslušníkem žádného ozbrojeného sboru, nebude se jednat o oprávněné použití zbraně, ale o nutnou obranu, pokud však budou dále splněny podmínky, které pro nutnou obranu stanovuje trestní zákoník. Kapitola dále obsahuje vztah oprávněného použití zbraně a nutné obrany včetně důsledků vybočení z mezí oprávněného použití zbraně.

Další kapitola byla věnována pojmu zbraň. Kapitola pojednává o tom, co to vlastně zbraň je a jaké druhy zbraní máme. Zbraň je v dané kapitole vymezena jednak z pohledu obecného, jednak z pohledu definice zákona o zbraních. Co se týče zbraní, které mohou použít jednotlivé ozbrojené složky, jsou tyto definovány v jednotlivých předpisech daných ozbrojených složek. Každý předpis definuje zbraň jinak, což zakládá určitou nelogičnost a chybí zde určitá jednotnost právních norem. Všichni příslušníci dané ozbrojené složky jsou však bezesporu seznámeni s právním předpisem, který upravuje jejich práva a povinnosti

v rámci dané ozbrojené složky, stejně jako jsou obeznámeni s tím, jakou zbraň mohou při výkonu povolání použít, nehledě na to, že musí projít výcvikem, při němž se naučí dané zbraně používat.

Stěžejní částí práce byla komparace jednotlivých právní předpisů, které upravují přesné podmínky použití zbraně. Pro všechny předpisy shodně platí zásada subsidiarity, stejně jako zásada opatrnosti, dále jsou povinni vyzvat osobu, proti které zakročují, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že proti ní bude použita zbraň. Pokud dojde k použití zbraně jsou následně povinni poskytnout osobě proti které byla zbraň použita, první pomoc a ohlásit svému nadřízenému, že došlo k použití zbraně. Situace, za kterých může být zbraň použita, se odvíjí od toho, jaký úkol daná bezpečnostní složka zajišťuje/jaký je účel bezpečnostní složky. Po komparaci jednotlivých zvláštních právních předpisů lze dospět k závěru, že nejširší oprávnění k použití zbraně mají policisté v zákoně o Policii ČR. Důvodem, proč zrovna policisté mají nejširší oprávnění k použití zbraně, je skutečnost, že právě policisté plní ty nejzávažnější úkony a jejich agenda je oproti ostatním ozbrojeným složkám nejrozsáhlejší. Na druhém místě je zákon o Celní správě, který stanovuje téměř identické podmínky jako zákon o Policii ČR. Následuje zákon o Vojenské policii, který má o jednu z podmínek použití zbraně méně než předchozí dva zmíněné zákony, a tou je možnost použít zbraň proti osobě, jež neuposlechne příkaz k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby a už byl proti této osobě použit donucovací prostředek ve formě hrozby namířenou zbraní nebo varovného výstřelu. Dalším předpisem v řadě dle počtu situací, za kterých lze zbraň použít, je zákon o Vězeňské službě a justiční stráž, zákon o zbrojených silách České republiky, zákon o obecní policii a na posledním místě se shodně umístil zákon o Bezpečnostní informační službě a zákon o Vojenském zpravodajství.

V předposlední kapitole byla provedena komparace české právní úpravy oprávněného použití zbraně se slovenskou právní úpravou. Z tohoto srovnání vyplývá, že úpravy jsou velmi podobné s menšími odchylkami, za což může především historický vývoj obou zemí. Slovenská právní úprava navíc umožňuje oprávněně použít zbraň občanům k ochraně domovní svobody v případě, kdy je útočeno na jejich zdraví, život nebo majetek.

Poslední kapitola je věnována návrhům úpravy de lege ferenda. Při zpracování práce jsem nedospěl k žádným velkým nejasnostem, co se týče oprávněného použití zbraně, pouze k pár menším nesrovnalostem. Chybějící definice zbraně a zařazení expanzivní zbraně mezi donucující prostředky v zákoně o Vězeňské a justiční stráž, má za následek to, že příslušníci této ozbrojené složky mohou použít střelnou zbraň, která spadá pod expanzivní zbraň, aniž by splnily podmínky pro použití zbraně. Z toho důvodu je žádoucí, aby došlo k úpravě daného

zákona ve smyslu vynětí expanzivní zbraně z donucujících prostředků a definováním pojmu zbraň. Stejně tak by bylo vhodné blíže specifikovat vězně na útěku jako nebezpečného pachatele, vůči kterému je možné použít zbraň. V současné době lze zbraň použít i proti vězni na útěku, který byl odsouzen za nenásilnou trestnou činnost a nepředstavuje nebezpečí pro společnost. V případě, kdy by takto došlo k použití zbraně proti prchajícímu vězni a ten byl následně usmrčen, došlo by tak k porušení čl. 2 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Cílem diplomové práce bylo tedy analyzovat pojem oprávněné použití zbraně jako okolnost vylučující protiprávnost a následně srovnat jednotlivé právní předpisy, které stanovují přesné podmínky pro použití zbraně tak, aby bylo možné tuto práci využít jako monografii poskytující kompletní přehled o oprávněném použití zbraně. Diplomová práce tak poskytuje logicky uspořádaný text, který sjednocuje podmínky oprávněného použití zbraně roztržštěné v jednotlivých právních předpisech do jednoho uceleného a systematizovaného textu.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Literatura

SOLNÁŘ, Vladimír a kol. *Základy trestní odpovědnosti*. Podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Lexis Nexis, 2004, str. 455.

MALÝ Karel a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3., přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003, str. 672.

ŠIMÁK, Jaroslav, DOLENSKÝ, Adolf. *Trestní zákon a trestní řád*. 4. rozšířené vydání. Praha: Orbis, 1951, str. 558.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 1052.

NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné – I. obecná část*, 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2010. str. 584.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I: §1-139 komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 3632

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016, str. 976.

KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, str. 968.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Komentář. 3. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2011, str. 992.

KUCHTA, Josef. *Nutná obrana*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, str. 218.

HRAZDÍRA, Ivo a kol. *Použití zbraně a zákon*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 2000, str. 412.

KOVARNÍK, Libor, ROUC, Miroslav. *Zbraně a střelivo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 281.

DOLÍNEK, Vladimír a kol. *Zbraně I. a II. světové války*. 5. vyd. Praha: Aventinum, 2008, str. 256.

TERYNGEL, Jiří a kol. *Zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, str. 548.

ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, str. 479.

VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. *Zákon o obecní policii. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 560.

MATES, Pavel a kol. *Veřejné ozbrojené sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, str. 384.

STIFFEL, Harald a kol. *Trestný zákon: stručný komentář*. 2., prepracované a dop. vyd. Bratislava: IURA edition, 2010, str. 938.

MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k. 1.1. 2009*. Praha: Linde, 2009, str. 338.

KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 834.

KUCHTA, Josef. *Několik poznámek k postavení okolností vylučujících protiprávnost v připravované rekodifikaci trestního zákona*. Trestněprávní revue, 2003, roč. 2, č. 2,

FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. 1. díl. Trestní zákoník*. Praha: Linde, 2010, str. 1317.

MAŠLANYOVÁ, Darina a kol. Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. str. 623.

Právní předpisy

císařský patent č. 117/1852 ř. z., o trestní o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1. 1. 1927

zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

zákon č. 299/1920 Sb., o četnictvu, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 219/1993 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 289/2005 Sb. o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 300/2005 Z. z., o Trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 171/1993 Z. z., o Policajnom zbore, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práva základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

Judikatura

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 2. 2002, sp. zn. 25 Cdo 872/2000

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1623/2011

rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Nachová a ostatní proti Bulharsku ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 43577/98.

rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.3.1975, sp. zn. 1 To 18/75

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.1.1998, sp. zn. 1 Tzn 25/97

rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 18.6.1970, sp. zn. 3 Tz 13/70

usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.1.1987, sp. zn. 1 To 66/86

Internetové zdroje

Brunn, Miloslav. *Evropská směrnice – a co dál?* [online]. Gunlex.cz, 31. března 2017 [cit. 20. května 2017]. Dostupné na <<http://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/2707-evropska-smernice-a-co-dal>>

VŠETIČKA, Pavel. *Použití zbraně dle zákona o Policii České republiky.* [online]. Epravo.cz, 15. října 2014 [cit. 8. června 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/pouziti-zbrane-dle-zakona-o-policii-ceske-republiky-95497.html>>

LUXOVÁ, Lucie. *Úvaha nad vzájemným vztahem institutu nutné obrany a oprávněného použití zbraně.* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 24. dubna 2015 [cit. 9. října 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/uvaha-nad-vzajemnym-vztahem-institutu-nutne-obrany-a-opravneneho-pouziti-zbrane?browser=mobi>>

Shrnutí

Tato diplomová práce se zabývá oprávněným použitím zbraně, jako jednou z okolností vylučující protiprávnost upravenou v českém trestním zákoníku. Oprávněné použití zbraně dovoluje jednotlivým ozbrojeným složkám použít zbraň za splnění určitých podmínek. Cílem této diplomové práce je poskytnout ucelený pohled na institut oprávněného použití zbraně včetně detailního přehledu podmínek, za kterých může být zbraň použita podle jednotlivých právních předpisů, na které zákon odkazuje. Práce dále obsahuje komparaci právní úpravy České republiky s právní úpravou Slovenské republiky a návrhy de lege ferenda.

První kapitola je věnována teoretické části, najdeme zde definici trestného činu, činu jinak trestného a jejich důsledky, zánik trestnosti a okolnosti vylučující protiprávnost. Ve druhé kapitole je rozebíráno oprávněného použití zbraně od historického vývoje až po současnost, včetně vztahu oprávněného použití zbraně a nutné obrany. Třetí kapitola se zabývá vymezením pojmu zbraň. Čtvrtá, stěžejní kapitola komparuje použití zbraně dle jednotlivých právních předpisů. V kapitole páté najdeme srovnání české právní úpravy se slovenskou právní úpravou. Poslední, tedy kapitola šestá obsahuje návrhy právní úpravy de lege ferenda.

Summary

This diploma thesis deals with the justified use of the weapon as one of the circumstances excluding the illegality stipulated in the Czech Criminal Code. Authorized use of a weapon allows individual armed forces to use a weapon under certain conditions. The aim of this diploma thesis is to provide a comprehensive view of the institute of authorized use of a weapon including a detailed overview of the conditions under which the weapon may be used according to the individual laws to which the law refers. The thesis also contains a comparison of the legal regulations of the Czech Republic with the legal regulations of the Slovak Republic and the proposals *de lege ferenda*.

The first chapter is devoted to the theoretical part, here we can find the definition of crime, an act otherwise criminal and their consequences, termination of crime and the circumstances that exclude unlawfulness. The second chapter discusses the legitimate use of a weapon from historical development to the present, including the relationship between the legitimate use of the weapon and the necessary defence. The third chapter deals with the definition of a weapon. The fourth, crucial chapter compares the use of weapons according to individual legal regulations. In chapter five we find a comparison of the Czech legislation with the Slovak legal regulation. The last, i.e. Chapter Six, contains proposals for the *de lege ferenda* legislation.

Klíčová slova

Oprávněné použití zbraně, okolnost vylučující protiprávnost, zbraň, Policii České republiky, Obecní policie, Vojenská policie, Ozbrojené síly, Vězeňská a justiční stráž, Celní správa, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Zpravodajské služby České republiky.

Key words

Authorized use of a weapon, circumstance excluding illegality, weapon, Police of the Czech Republic, Municipal police, Military police, Armed forces, Prison and Judicial Guard, Custom administration, General inspection of a security forces, Intelligence services of the Czech Republic.